

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI (SOSYAL PSİKOLOJİ)

**BENLİK SAYGISI, ARKADAŞLARDAN VE
AİLEDEN SAĞLANAN SOSYAL DESTEK :**
Üniversite Öğrencileriyle Yapılan Bir Çalışma

Yüksek Lisans Tezi

EBRU TAYSI

Tez Danışmanı
Prof. Dr. SELİM HOVARDAOĞLU

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

T94707

Ankara-2000

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI (SOSYAL PSİKOLOJİ)

BENLİK SAYGISI, ARKADAŞLARDAN VE
AİLEDEN SAĞLANAN SOSYAL DESTEK :
Üniversite Öğrencileriyle Yapılan Bir Çalışma

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı

Prof. Dr. SELİM HOVARDAOĞLU

Tez Jürisi Üyeleri

Adı ve Soyadı

Prof. Dr. Ali DÖNMEZ

Prof. Dr. Selim HOVARDAOĞLU

Doç. Dr. Selahattin ÖĞÜLMÜŞ

İmzası

Tez Sınavı Tarihi

24 Mayıs 2000

TEŞEKKÜR

Bu alıŐma sırasında desteklerini, teŐviklerini ve yardımlarını esirgemeyen Prof. Dr. Selim Hovardaoğlu'na, değerli katkılarından dolayı Prof. Dr. Ali Dönmez'e ve Doç. Dr. Zehra Dökmen'e, engin hoŐgörü ve sabrı için annem Mükerrer Taysi'ye ve ablam Ülker Taysi Tezdiyar'a, büyük yardımlarından dolayı Figen Uğur'a, Canan ve Tural Kaptan'a içten teŐekkürlerimi sunarım.

Ebru Taysi

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	i
İÇİNDEKİLER	ii
ÇİZELGE	vi
BÖLÜM	1
I. GİRİŞ.....	1
I.1. Sosyal Destek.....	3
I.2. Sosyal Destek İşlevleri	5
I.3. Sosyal Desteğin Stresle Başa Çıkmadaki Etkisi	7
I.4. Sosyal Destek Talebinde Cinsiyet Farklılıkları	9
I.5. Benlik Saygısı Tanımı	12
I.6. Düşük ve Yüksek Benlik Saygısına Sahip Bireylerin Kişilik Özellikleri.....	14
I.7. Benlik Saygısında Cinsiyet Farklılıkları	18
I.8. Aile ve Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Desteğin Benlik Saygısı Üzerindeki Etkisi	20
I.9 Araştırmanın Amacı	25
II. YÖNTEM.....	26
II.1. Denekler	26
II.2. Kullanılan ölçme araçları	26
II.2.1. Arkadaşlardan ve Aileden Algılanan Sosyal Destek Ölçeği	26
II.2.2. Offer Benlik İmgesi Ölçeği	27

II.3. İşlem	29
III. BULGULAR	30
III.1. "Yurtta ve Aile yanında kalan kız ve erkek öğrenciler arasında anababadan alınan sosyal destek açısından fark var mıdır?" sorusunu yanıtlamak amacıyla yapılan varyans analizi (ANOVA)	31
III.2. "Yurtta ve Aile yanında kalan kız ve erkek öğrenciler arasında arkadaşlardan alınan sosyal destek açısından fark var mıdır?" sorusunu yanıtlamak amacıyla yapılan varyans analizi (ANOVA) ..	33
III.3. "Cinsiyet ve ikamet türünün Offer Benlik İmgesi Ölçeği alt ölçeklerinden alınan puanlar üzerinde ortak etkisi var mıdır?" sorusunu yanıtlamak amacıyla yapılan varyans analizi (ANOVA) .	34
III.3.1. Aile İlişkileri alt ölçeğinden elde edilen puanlara ilişkin varyans analizi.....	37
III.3.2. Dürtü Kontrolü alt ölçeğinden elde edilen puanlara ilişkin varyans analizi	38
III.3.3. Cinsel Tutumlar alt ölçeğinden elde edilen puanlara ilişkin varyans analizi.....	39
III.3.4. Bireysel Değerler alt ölçeğinden elde edilen puanlara ilişkin varyans analizi	40
III.3.5. Başetme Gücü alt ölçeğinden elde edilen puanlara ilişkin varyans analizi	41

III.3.6. Beden İmgesi alt ölçeğinden elde edilen puanlara ilişkin varyans analizi.....	42
III.3.7. Duygusal Düzey alt ölçeğinden elde edilen puanlara ilişkin varyans analizi.	43
III. 3.8. Çevre Uyumu alt ölçeğinden elde edilen puanlara ilişkin varyans analizi	44
III.3.9. Mesleki ve Eğitim Hedefleri alt ölçeğinden elde edilen puanlara ilişkin varyans analizi.	45
III.3.10. Sosyal İlişkiler alt ölçeğinden elde edilen puanlara ilişkin varyans analizi	46
III.3.11. Ruh Sağlığı alt ölçeğinden elde edilen puanlara ilişkin varyans analizi.....	47
III.4. "Sosyal Destegin alındığı kaynak (Anababa ve Arkadaş) ile benlik saygısı arasında bir ilişki var mıdır?" sorusunu yanıtlamaya ilişkin bulgular	48
III.4.1. Aileden Algılanan Sosyal Destek ile benlik saygısı arasındaki ilişkiye ait bulgular.....	48
III.4.2. Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek ile benlik saygısı arasındaki ilişkiye ait bulgular.	49
IV. TARTIŞMA	51
V. ÖZETLER.....	61
TÜRKÇE ÖZET.....	61

İNGİLİZCE ÖZET.....	62
KAYNAKÇA	63
EKLER	71
EK -1	71
EK -2	75
EK -3	79
EK -4	85
EK -5	86
EK -6	87
EK -7	88

ÇİZELGELER

ÇİZELGE

3.1. Cinsiyet ve İkamet türüne göre ASD-AR ve ASD-Aİ ölçeklerinden grupların aldıkları ortalamalar ve standart sapmalar.	30
3.2. Cinsiyete göre ASD-AR ve ASD-Aİ ölçeklerinden grupların aldıkları ortalamalar ve standart sapmalar.....	31
3.3. Grupların cinsiyet ve ikamet türüne göre ASD-Aİ puanlarına ilişkin varyans analizi sonuçları	32
3.4. Grupların cinsiyet ve ikamet türüne göre ASD-AR puanlarına ilişkin varyans analizi sonuçları.....	33
3.5. Yurttta ve aile yanında kalan kız ve erkek öğrencilerin OBİÖ'nin alt ölçeklerinden aldıkları puanlara ait ortalama ve standart sapmalar	35
3.6. Kız ve erkek öğrencilerin OBİÖ'nin alt ölçeklerinden aldıkları puanlara ait ortalamalar ve standart sapmalar.....	36
3.7. Cinsiyet ve ikamet türüne göre "Aile İlişkileri" alt ölçeği puanlarına ilişkin varyans analizi sonuçları	37
3.8. Cinsiyet ve ikamet türüne göre "Dürtü Kontrolü" alt ölçeği puanlarına ilişkin varyans analizi sonuçları.....	38
3.9. Cinsiyet ve ikamet türüne göre "Cinsel Tutumlar" alt ölçeği puanlarına ilişkin varyans analizi sonuçları.....	39
3.10. Cinsiyet ve İkamet Türüne Göre "Bireysel Değerler" alt ölçeği puanlarına ilişkin varyans analizi sonuçları	40

3.11. Cinsiyet ve ikamet türüne göre "Başetme Gücü" alt ölçeği puanlarına ilişkin varyans analizi sonuçları	41
3.12. Cinsiyet ve ikamet türüne göre "Beden İmgesi" alt ölçeği puanlarına ilişkin varyans analizi sonuçları	42
3.13. Cinsiyet ve ikamet türüne göre "Duygusal Düzey" alt ölçeği puanlarına ilişkin varyans analizi sonuçları	43
3.14. Cinsiyet ve ikamet türüne göre "Çevre Uyumu" alt ölçeği puanlarına ilişkin varyans analizi sonuçları	44
3.15. Cinsiyet ve ikamet türüne göre "Mesleki ve Eğitim Hedefleri" alt ölçeği puanlarına ilişkin varyans analizi sonuçları	45
3.16. Cinsiyet ve ikamet türüne göre "Sosyal İlişkiler" alt ölçeği puanlarına ilişkin varyans analizi sonuçları	46
3.17. Cinsiyet ve ikamet türüne göre "Ruh Sağlığı" alt ölçeği puanlarına ilişkin varyans analizi sonuçları	47
3.18. Yurttan kalan kız öğrencilerin Aile ve Arkadaşlarından Algılanan Sosyal Destek Ölçeği Puanları ile OBİÖ puanları arasındaki ilişki	85
3.19. Yurttan kalan erkek öğrencilerin Aile ve Arkadaşlarından Algılanan Sosyal Destek Ölçeği Puanları ile OBİÖ puanları arasındaki ilişki	86
3.20. Aile yanında kalan kız öğrencilerin Aile ve Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek Ölçeği puanları ile OBİÖ'den aldıkları puanlar arasındaki ilişki	87

3.21. Aile yanında kalan erkek öğrencilerin Aile ve Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek Ölçeği puanları ile OBIÖ'den aldıkları puanlar arasındaki ilişki.....	88
---	----

I. GİRİŞ

Günlük hayatta hepimiz zaman zaman stresli durumlarla karşılaşırız. Sorunlarımızı ve olumsuz duygularımızı kendimize saklamamız hem fiziksel hem psikolojik açıdan zararlıdır. Ergenlikte ve yetişkinlikte birçok sağlık problemi, sağlıkla ilişkili davranışlar sonucu oluşur veya bu davranışlardan etkilenir. Benlik-saygısı, kendine-yeterlilik ve denetim odağı, yetişkinin sağlıklı bir yaşam oluşturması ve bunu devam ettirmesinde rol oynar. Bir sosyal çevre veya ağdan elde edilen sosyal destek de, bireyin gerek fiziksel gerek psikolojik sağlığı üzerinde önemli, olumlu etkilere sahiptir.

Birçok kişi herhangi bir problemle karşılaştığında destek için arkadaşlarına, ailesine ve yakın çevresine başvurur. Ne yazık ki, bazen destek istenilen kişiler bize beklediğimiz tepkiyi vermezler. Böyle bir durumda bize yakın kişinin istenilen desteği vermemesi bizim benlik saygımızı düşürür ve stres düzeyimizi artırır. (Schultz, 1983). Ergenlikte görülen birçok sağlık problemi, düşük benlik-saygısıyla ilişkilidir (Turner, 1999). Ayrıca arkadaşları ve ailesi tarafından desteklenen kişilerin birçok açıdan olumlu özelliklere sahip olduğu belirtilmiştir. Bu kişiler daha az depresyon ve anksiyete, yüksek benlik saygısı, daha güçlü bağışıklık sistemi, daha az fiziksel semptom ve daha uzun ömürlü olmakla belirginlik kazanırlar (Ross, Lutz ve Lakey, 1999).

Ergenlik dönemi, dinamik gelişimsel bir dönemdir. Kimliğin ve bağımsızlığın elde edilmesi gibi normatif fırsatlar, olumsuz duyguların davranışsal olarak ortaya çıkmasını ve devamlılığını sağlar. Sonuç olarak,

ergenlik döneminde, bireyler psikolojik iyi olma durumunda, psikolojik sağlıklarını olumsuz etkileyebilecek olayları deneyimlemede daha hassastırlar (Ross ve Marrinan, 1999). Sosyal ilişkilerden, aile ve arkadaş ilişkileri, ergenlerin olumsuz olayları deneyimlemelerinde başlıca etkiyi oluştururlar. Bu destek bireyin benlik-saygısının oluşumunu ve gelişimini etkiler. Son yıllarda aileden ve yakın çevreden alınan sosyal destekle ilgili araştırmalar hızla artmaktadır. Ergenlikte aile üyelerinden gelen sosyal destek ve benlik saygısıyla, arkadaşlardan gelen sosyal destek ve benlik saygısı arasında ilişki bulunmuştur (Schultz, 1993). Ayrıca çocukların benlik saygısıyla, aileden, öğretmenden ve arkadaşlardan aldıkları sosyal destek arasında olumlu ilişki bulunmuştur (Asendorf ve ark., 1997).

Sosyal desteğin, benlik saygısı ile ilişkisi konusunda yapılan literatür çalışmasında üniversite öğrencilerini kapsayan araştırmalara rastlanmamıştır. Bu çalışmanın amacı, arkadaşlardan ve aileden algılanan sosyal destek ve benlik saygısı yönünden yurtda ve ailesinin yanında kalan üniversite öğrencilerini karşılaştırmak, sosyal destek ve benlik saygısı arasındaki ilişkiyi araştırmaktır.

Araştırmamızda sosyal destek ve benlik saygısı kavramları ayrı başlıklar altında irdelenmiş, giriş bölümünün sonunda sosyal destek ve benlik saygısı arasındaki ilişki açıklanmıştır.

I.1. Sosyal Destek

Sosyal destek, birçok araştırmacı tarafından üzerinde çalışılmış ve özellikle sosyal psikoloji alanında araştırma yapmak için oldukça popüler bir alan olmaya başlamıştır. Sosyal desteğin ne olduğu ve hangi davranışlardan olduğu başka bir deyişle hangi davranışların sosyal açıdan destekleyici olduğu konusunda çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Zimbardo ve Gerrig (1996), sosyal desteği, kişinin sevildiği, kabul edildiği, saygı gördüğü bir iletişim ağı içerisinde diğer kişiye bağlanma mesajı verme olarak tanımlamışlardır. Diğer bir tanımda sosyal destek, bireylere gerçek yardım sağlama veya bireylerin sevildiklerine, korunduklarına inandıkları bir sosyal sisteme onları bağlama veya değerli bir sosyal gruba bağlılık duygusunu geliştirme olarak açıklanmıştır. Bu tanıma göre, sosyal destek, alınan sosyal destek ve algılanan sosyal destek olarak ortaya çıkan yardım davranışlarıdır. Algılanan destek ise bu tür yardım davranışlarının ihtiyaç olduğunda ortaya çıkacağına ilişkin inançtır. Kısaca, alınan destek gerçekleşmiş yardım davranışı, algılanan destek ise gerçekleşebilecek yardım davranışı anlamına gelmektedir (Lepore ve ark, 1991).

Bazı sosyal destek kuramcıları, sosyal desteğin çok erken yaşlarda, bebeğin ilk bakıcısı ile ilk etkileşimi sonucunda ortaya çıktığını ifade ederler. Eğer bu ilişkiler olumlu ise ocuk kendisi hakkında desteklendiği ve nemsendiğine dair bir görüş geliştirir. Sarason ve Pierce (1989), buna “kabul edilme duygusu” adını verirler. Bu kabul edilme duygusu, çocuğun

çevresindeki insanlarla etkileşimini etkiler, bununla birlikte çocuğun beklentilerini de doğrular. Çocuk korunmayı ve değer verilmeyi bekler. Böylece kendine güven duyar. Zamanla kabul edilme duygusu sosyal desteğin daha genellenmiş bir modeli ile birleşir. Sosyal desteğin bu gelişim modeli, bağımlılık kavramından geliştirilmiştir. Bu kuramda (Bowlby, 1969) sosyal destek ,engellemelerin üstesinden gelmek ve problem çözmeye fırsat oluşturma kapasitesini artırma olarak tanımlanmıştır (Sarason, Pierce, Shearin, Sarason ve Waltz, 1989).

Sosyal destek sürecinde, sosyal desteğin ortaya çıkmasıyla ilgili iki durum tartışılmaktadır. Bunlardan biri, kişisel problemin veya üzüntünün doğrudan açıklanması veya üzüntünün ve kişisel problemin sosyal ağı oluşturan kişiler tarafından keşfedilmesidir. Bir problemin insanlara anlatılmasının veya stresin bilinçli olarak açıklanmasının yakın kişilerden destek istenilmesiyle aynı olduğunu belirtmiştir. Bir kişiye problemi açıklamakla benlik saygısını düşürmeyi, bu kişiyle olan ilişkilerimizi belirli yönlerde değiştirmeyi göze aldığımızı ifade edilmiştir. Buna karşılık, destek sürecini yakınların başlatmasının daha az riskli olduğunu savunmuşlardır. Yakın bireylerin bizi önemsediklerini göstermelerini istemek yerine ilginin istenilmeden ifade edilmesinin önemseniyor olduğumuzun işareti olduğunu belirtmişlerdir. Bireylerin kendiliğinden aldıkları desteğe daha fazla önem verdikleri ve bu tür desteğin desteği veren kişinin daha yakın bir ilişkiyi istediği bilgisine götürdüğü ileri sürülmüştür (Weber ve Harver, 1994).

Sosyal desteğin ne olduğu ve tanımı yukarıda verilmiştir. Ayrıca sosyal desteğin farklı işlevlerden oluşan bir kavram olabileceği de belirtilmiştir. Bu işlevlerin neler olduğu açıklanacaktır.

I.2. Sosyal Desteğin İşlevleri

Sosyal destek üzerinde oldukça araştırma yapılan bir alan haline gelmiştir. Sosyal destek öncelikle üç açıdan araştırılmıştır; ağ yapısı, destek işlevleri ve ilişkilerin doğası (Hutchison, 1993). Destek işlevlerinin neler olabileceği konusunda çeşitli görüşler ortaya atılmıştır. Farklı yazarların görüşlerine dayanarak sosyal desteğin dört ayrı işlevi belirlenebilir. Bunlar duygusal destek, bilgisel destek, değerlemesel destek ve materyal destektir.

Sosyal desteğin duygusal işlevi karşısındaki sorunlarını dinleme duygularını paylaşma, sevgi, saygı, şefkat gösterme gibi davranışlarda gözlenebilir. Bu davranışlar bireyin stresli olayların sonuçları ile duygusal yönden baş edebilmelerini sağlar. Duygusal destek bireylerin psikolojik sağlığı ile yakından ilgilidir. Çünkü duygusal destek içeren davranışlar bireyde çevresindeki kişiler tarafından sevildiği, sayıldığı, anlaşıldığı duygularını uyandırır. Bu duygular kişide özgüven artışı ve sorunlarla ilgilenmede artan bir güdülenme gibi olumlu değışikliklerin ortaya çıkmasına yol açar.

Bilgisel destek, bireye kişisel ve çevresel sorunlarla ilgili olarak bilgi, öğüt verme ve rehberlik etme gibi davranışları kapsar. Birey bir stres kaynağı ile karşılaştığında büyük olasılıkla sorunu çözmede yetersiz kalmış olabilir. Bu

durumda sosyal çevre bireyin daha önceden dikkatini çekmemiş, sorunu çözücü nitelikte olan yeni çözüm yolları önererek bilgisel destek sağlayabilir.

Değerlemeseli işlevi içeren davranışlar bireyin kendi davranışları, düşünceleri, duyguları hakkında geri bildirim sağlar. Bireyler yeni ve belirsiz ortamlarda özellikle başarı için nesnel bir ölçütün olmadığı durumlarda kendi davranış, duygu ve düşüncelerini değerlendirmek için kendilerini benzer başkaları ile karşılaştırmak isterler. Bu tür sosyal destek bireyin kendini yeterli biçimde değerlendirmesine ve sonuç olarak davranışlarını kendi yararına olabilecek biçimde değiştirmesine yardımcı olur (Ünsal, 1998).

Sosyal karşılaştırma kuramcılarının ve yükleme kuramcılarının kendine yardım destek grupları üzerinde yaptıkları çalışmalar, grubun kişinin sosyal karşılaştırmayı kullanması için fırsatlar tanıdığını göstermiştir. Kişiler birkaç boyutta daha az veya daha çok karşılaştırmalar yapmışlardır. Kişiler, kendi problemlerinden daha ciddi problemi olan kişilerle veya kendileri gibi sorunlarıyla baş edemeyen kişilerle daha az karşılaştırmalar yaptıkları ve başarılı başa çıkma modeli gösterenlerle de daima daha çok karşılaştırma yaptıkları bulunmuştur (Weber ve Harver, 1994). Bu sebeple bireyin destek aldığı çevrenin verdiği desteğin niteliği kadar destek veren yakın kişilerin de daha çok karşılaştırma yapabilecek kişilerden olması önem kazanmaktadır.

Sosyal desteğin materyal işlevine en yaygın örnekler başkasına para veya eşya ödünç verme veya bağışlama, onun yerine ev işi, alışveriş yapma veya faturaları ödeme gibi davranışları kapsar. Diğer sosyal destek türlerinden

farklı olarak bu işlevin bireyin sorununu doğrudan onun adına çözme gibi bir yararı vardır.

İşlevlerin her birinin birbirinden ayrılan özellikleri vardır ve her biri bireylerin sağlığı üzerinde hatırı sayılır etkilere sahip olması dolayısıyla önemlidir. Sosyal desteğin bu tür işlevlerinin bireyin sosyal ağından veya sosyal çevresinden sağlanması veya potansiyel olarak mevcut olması bireylere yaşam zorlukları ile başa çıkmada kaynaklar sağlar. Stres zamanlarında sosyal desteğin bu işlevlerinin bireye sağlanması veya bireyi bu işlevlerin farkında olması sağlık üzerinde dikkati çeken ölçüde olumlu bir etkiye sahip olacaktır. Günlük, sıradan sorunlarla başa çıkmada etkiler daha belirsiz ve uzun vadeli olarak ortaya çıkacaktır (Ünsal, 1998).

I.3. Sosyal Desteğin Stresle Başa Çıkmada Etkisi

Stres, organizmanın bedensel, ruhsal sınırlarının tehdit edilmesi ve zorlanması ile ortaya çıkan ve yansımaları psikolojik ve sosyal düzeylerde gösteren bir durumdur (Baltaş, 1984). Sosyal desteğin stresin fiziksel ve psikolojik etkisini önlemede büyük rolü olduğu ifade edilmiştir. Sosyal destek, stres vericileri ortadan kaldırmaya bile, kişilerin endişe düzeylerini düşürmekte, daha iyimser, kendilerini daha fazla kontrol edebilir, stresle başa çıkmak için yeni yollar deneme konusunda daha istekli olmalarını sağlamaktadır. Sosyal çevreden alınan yardımın içeriği ne olursa olsun, kişilerin çaresizlik duygusunu azaltmakta ve stresle başa çıkma konusunda

kendine güveni arttırmaktadır. Stres kaynağının başkalarıyla paylaşılması stresin daha kolay tolere edilmesini sağlamaktadır (Baltaş, 1998).

Sosyal destek kavramı, stresi önlemede, azaltmada ve etkili başa çıkmada destek içeren ilişkilerin rolü üzerine odaklanmıştır. (Allen, 1999).

Sosyal desteğin sağlık ve kendini iyi hissetme üzerine etkisini açıklayan iki farklı model önerilmiştir.

Cohen ve Wills (1998) tampon etkisi hipotezini öne sürmüşlerdir. Bu modele göre, stres yaratıcı durumlar söz konusu olmadığı sürece, sosyal desteğin bulunmamasının sağlık ve kendini iyi hissetme üzerinde olumsuz bir etkisi yoktur. Ancak yüksek düzeyde stres yaratıcı durumlarda sosyal destek bireyin uyum sağlamasını ve koşullarla başa çıkmasını kolaylaştırarak stresin zararlı etkilerini azaltan bir tampon görevi yapmaktadır (Cohen ve Wills, 1998). Bu hipoteze göre, şiddetli fiziksel rahatsızlığı olan ve psikososyal strese sahip hastaların, sosyal ağdan aldıkları destek sayesinde stres düzeylerinde azalma olduğu ifade edilmiştir (Söllner ve Zschocke, 1999). Kendilerine destek sağlandığını düşünen bireyler, destek sağlanmadığını düşünen bireylere göre stresli durumlardan daha az etkilenmektedirler. Cohen ve Wills (1998) in yaptıkları bir çalışmada bu durum açıkça görülmüştür. Araştırmada, hayatlarının çok stresli olduğunu söyleyen bireyler daha fazla destek aldıkları durumdan çok daha az destek aldıkları durumlarda daha fazla başağrısı, uykusuzluk ve kilo kaybı gibi fiziksel semptomlar göstermişlerdir. Sarason ve Sarason (1985) sosyal desteğin tampon etkiye sahip olduğunu

gösteren çalışmalarında, belirli bir bilişsel güç gerektiren bir görevde ihtiyaç duyulduğunda araştırmacıya dönebilecekleri bilgisinin verildiği grubun, bu bilginin verilmediği gruba göre daha iyi performans gösterdiklerini ifade etmişlerdir.

Temel etki hipotezi sosyal desteğin fiziksel sağlık ve kendini iyi hissetme üzerinde her koşulda olumlu bir etkisinin olduğunu öne sürer. Diğer bir deyişle, bu kurama göre olumsuz yaşam olayları söz konusu olsun ya da olmasın sosyal desteğin fiziksel sağlık ve kendini iyi hissetme üzerinde olumlu bir etkisi vardır. Dolayısıyla sosyal destekten yoksun olma birey üzerinde kendi başına olumsuz bir etki yapabilecek bir durumu oluşturmaktadır (Cohen ve Wills, 1998). Diğer yandan, destek kişiyi stresli olayın patolojik etkisinden korur. Bu görüşe göre, stres arttığında sosyal destek, akıl ve fiziksel sağlık üzerinde daha faydalı olur. Desteğin yapısal ölçümünün kullanıldığı çalışmalarda (ör. bireyin sosyal ağı içindeki kişi sayısı) sosyal desteğin temel etkisinin bulunduğu fakat destek fonksiyonu (ör birey veya grup tarafından oluşturulan destek çeşidi) ölçütünün kullanıldığı çalışmalarda sosyal desteğin tampon etkisinin bulunduğu belirtilmiştir (Güngör, 1996). Ancak yapılan kapsamlı çalışmalar (Cohen ve Wills, 1998) hem temel etkinin hem de tampon etkinin stresle başa çıkma üzerinde etkisi olabildiğini göstermektedir.

I.4. Sosyal Destek Talebinde Cinsiyet Farklılıkları

Ergenler her ne kadar her zaman aileden destek istemeselerde, istedikleri zaman destek almaktadırlar. Ergenlerin, sosyal destek talebinde,

cinsiyet farklılığını araştıran çalışmaların sonuçları tutarlı değildir. Ancak, erkeklerle kıyaslandığında, kızların daha çok duygusal destek verdiği ve destek aradığı bulunmuştur. Ayrıca kızların erkeklere göre duygu-merkezli ve duygu-odaklı destek mesajları oluşturmaya daha eğimli ve istekli oldukları ve daha rahatlatıcı destek mesajları verdikleri bulunmuştur. Özellikle, kadınlar duygu-merkezli ve duygu-odaklı destek mesajlar verirken, erkeklerin problem-odaklı mesajlar verdikleri ifade edilmiştir (Kunkel ve Burleson, 1999). Üniversite kız ğrencilerinin erkeklere göre ilişkilerinde daha hassas oldukları belirlenmiştir (Valery, O'Connor ve Jemings, 1997). Bu doğrultuda birçok çalışma kadınların erkeklere göre daha çok sosyal desteğe önem verdiklerini göstermiştir. Schilling (1987) kadınların erkeklere göre daha çok psikolojik rahatsızlığı ve daha az iyi olduklarını ifade ettiklerini belirtmiştir. Bunun bir açıklaması sosyal desteğe daha çok önem vermenin kadınların, bağımlılık ve kimsesizlik duygusunu besleyen, dışsal denetim odağının artması olarak ifade edilmiştir.

Her ne kadar, destek arama örüntüsünde cinsiyet farklılığı bulunamadıysada, ğretmen ve okul desteği algılamasında cinsiyet farklılığı bulunmuştur. Kızların okulda erkeklere göre daha çok sosyal destek algıladıkları ifade edilmiştir (Wall, Covell, Macintyre, 1999). Genelde, kadınların erkeklere göre yardım davranışının her biçimini kullandıkları ve çocuklarından arkadaşlarından daha çok duygusal ve sağlıkla ilgili destek aldıkları belirtilmiştir (Shumaker, 1991). Cinsiyet farklılıklarıyla yardım

kaynaklarını tercih etme arasında önemli derecede farklılık bulunmasına rağmen, genelde kadınların anne ve kız kardeş, erkeklerin ise baba veya erkek kardeşi seçtikleri bulunmuştur. Ancak, bu seçime geleneksel değerlerin önemli ölçüde etki ettiği de açık bir gerçektir (Özbay, 1998).

Hastalarla yapılan çalışmalarda da cinsiyet farklılığı incelendiğinde, depresyon düzeyleri arasında veya erkek ve kadınların yaşam olayları değişkenleri arasında anlamlı farklılıklar bulunamamıştır. Her ne kadar erkekler yoğun iletişimde oldukları çok sayıda kişiden oluşan geniş bir sosyal ağı ifade etmişlerse de, kadınlar kendilerini daha fazla sosyal destek alıyor olarak algılamışlardır. Başka bir deyişle, erkekler nicel olarak daha fazla sosyal destek almakta ama kadınlar kendilerini daha çok destek alıyor olarak düşünmektedir. Burada önemli olarak gözüken sosyal desteğin niceliği değil niteliğidir (Elal ve Krepsi, 1999).

İleri yaşlarda ise yaşlı erkeklerin genelde duygusal destek için eşlerine yönelindiklerini, kadınların ise desteği eşlerinden, çocuklarından veya arkadaşlarından aldıklarını göstermiştir (Mireault ve DeMan, 1996). Cinsiyetler arasındaki farkın, çocukluktan itibaren aile ve çevre tarafından verilen bilgilerin içselleştirilmesi olabilir. Erkekler ve kızlar sosyal destek alımında toplumsal cinsiyet kalıplarına uygun olarak davranmakta ve bu kalıpların dışına fazla çıkmıyor olarak görünmektedirler.

Ergenlikte, arkadaşlardan ve aileden alınan sosyal desteğin, sosyal iyi-olma ve fiziksel sağlık açısından önemi vurgulanmıştır. Ancak, ergenin

sağlığını koruması ve devam ettirebilmesi açısından benlik saygısının önemi de büyüktür. Bireyin benlik-saygısının düşük veya yüksek olması, yakın çevresinden aldığı sosyal desteğin niteliği ile ilgilidir. Bu iki kavramın ilişkisini anlamak açısından aşağıda benlik saygısı açıklanmaya çalışılmıştır.

I.5. Benlik Saygısı Tanımı

Gelişim psikologları diğer insanlarla ilişki oluşturmanın korunmak ve bir sosyal gruba ait olmak gibi önemli bir insani ihtiyaç oluşturduğunu ve yaşam için gerekli olduğunu ifade etmişlerdir. Benlik saygısı, benlik-değerinin, kendine güvenmenin veya kendini kabulün kişisel ve bütünsel duygularını ifade eder. Benlik saygısının, kişisel iyi olma durumu için önemli sonuçları olduğu ve önemli bir ihtiyacı karşıladığının altı çizilmiştir. Leory (1996) bu iki temel ihtiyacı birleştirmiş ve benlik saygısını korumaya odaklanmayı, sosyal reddedilme ve kabul edilmeme etkilerine karşı benliği koruma isteği olarak tanımlanmıştır. Westen (1985) benlik saygısının, kişinin kendisi hakkında yaptığı ve sürdürdüğü devam ettiği değerlendirmeye ilişkin hoşnutluk yada hoşnutsuzluk duygularını ifade ettiğini ayrıca kişinin kendisini yeterli, önemli, başarılı ve değerli olarak algıladığı düzeyi gösterdiğini belirtmiştir.

Birçok benlik saygısı araştırması “bütün” benlik saygısı veya kişinin benlik değerleri terimleri üzerine odaklanmıştır. Bütün benlik saygısı zamanla değişmezlik gösterdiğinden ve kişinin davranışlarının yönünü

şekillendirdiğinden genellikle bir kişilik örneği olarak kabul edilir (Jex ve Elacqua, 1999).

Benlik saygısı, bireyin kendini tanımlarken kullandığı özelliklerin toplamı olan benlik kavramından farklıdır. Bir çocuk kendini iyi bir beyzbol oyuncusu, fen bilimlerine ilgili bir kişi olarak görebilir. Bütün bu özellikler kişinin benlik kavramıdır. Benlik saygısı, benlik kavramında bulunan bilgilerin bir değerlendirmesidir. Varolan veya olmayan yetenekler, özellikler ve nitelikler hakkında objektif bir görüş olarak tanımlanmıştır. İdeal benlik ise kişinin sahip olmak istediği özelliklerin toplamıdır. Algılanan benlik ile ideal benlik uyumlu olduğunda benlik saygısı yükselecektir (Branden, 1969).

Benlik saygısı pasif olarak oluşmaz, kişinin yeterli eylemleri sonucunda kazanılır. Kişi çevresini manipüle etmeyi ve kontrol etmeyi öğrenerek benliği hakkında yeterli, başarılı ve güçlü bir görüş kazanır, sonuç olarak kişi yüksek benlik saygısına sahip olur. (Crocker ve Major, 1989). Maslow'a (1970) göre kişinin sevilme ve diğerlerini sevme ihtiyacı doyurulmuşsa güdülenme gücü azalır ve benlik saygısı ihtiyacı için yol açar. Maslow bu iki yardımcı durumu ikiye ayırmıştır : kendine güven ve diğerlerinden alınan saygı. İlki, güven, kişisel güç, yetenek, başarı, bağımsızlık ve özgürlük için yeterliliği kapsar. Diğerlerinden alınan saygı ise prestij, kabul edilirlilik, dikkat, statü ve şöhrettir. Bu anlamda insanlar yapabildikleri konusunda takdir edilmek isterler, değerli olma duygusunu deneyimlemek zorundadırlar çünkü yeterlilikleri önemli kişiler tarafından fark edilir ve değerlendirilir. Bir kişi benlik saygısını sadece

kişinin sevilme ve ait olma ihtiyaçları doyurulduğunda aramaya başlar (Reese, 1996).

Benlik saygısının, kişinin kendi hakkındaki bütünsel ve değerlendirici bir görüş açısı olduğu anlaşılmaktadır. Benlik saygısı, psikolojik ve fiziksel iyi olmayı etkileyebilen önemli faktörlerden biri olarak görülmektedir. Olumlu benlik saygısı kişinin tümüyle birey olarak kendini kabul etmesi, değer vermesi ve güvenmesi olarak tanımlanır (Salmivalli ve ark, 1999). Yüksek ve düşük benlik saygısına sahip kişilerin sahip olabileceği kişilik yapıları aşağıda açıklanmaya çalışılmıştır.

I.6 Düşük ve Yüksek Benlik Saygısına Sahip Bireylerin

Kişilik Özellikleri

Benlik saygısı kişi veya kültüre göre değişen göreceli ağırlıklarına göre birçok alt kategoriye sahiptir. Batı kültüründe yapılan çalışmalarda ahlak, yeterlilik, güç ve fiziksel görünüş ve kişilerarası ilişkiler hakkındaki kararlarda benlik saygısının temel kategorileri ilişkili bulunmuştur. Coopersmith (1967) benlik saygısının dört yönü belirtmiştir. Yeterlilik, doğruluk, güçlü ve önemli olma (kabul edilirlilik, dikkat ve diğerlerini etkilemek).

Harter (1983) benlik saygısının kategorilerini yeterlilik, güç veya kontrol, ahlak değeri olarak tanımlanmıştır ve Epstein (1973)'ı takip ederek bu kategorilerin alt kategorilere (ör. bilişsel, fiziksel ve sosyal yeterlilik) sahip olduğunu tartışmıştır.

Yukarıda tanımlanan benlik saygısının alt kategorilerinin her birinin doyurulmaması kişinin düşük benlik saygısına, yeteri derecede doyurulması ise yüksek benlik saygısına neden olabilir. Yüksek benlik saygısı, çoğunlukla 'sağlıklı' davranış ile ilişkilidir. Bu durum, yüksek benlik saygısının düşük benlik saygısına oranla hem daha istenilir hem de daha sosyal ve psikolojik olarak işlevsel olmasıyla ilgilidir. Yüksek benlik saygısı, bir kişinin yeteri kadar iyi olduğu duygusunu ifade eder, kişi yüksek benlik saygısına sahip olduğunda kendini olumlu olarak değerlendirir ve güçlü yönleri hakkında kendini iyi hisseder. Benliğin önemli yönlerinden kendini yeterli hissetmek kişinin hiçbir yönde bir farklılaşma istemediği anlamına gelmez, kendine güvenen kişi zayıf olduğu yönlerde kendini geliştirmeye çalışır (Wells ve Marwel, 1976; Pope ve McHale, 1988).

Yüksek benlik saygısı tümüyle olumlu bir kavramdır. Değerli ve faydalı bir duruma karşılık gelir. Ancak kendini sevmenin sağlıklı olmayan yönlerini gösteren narsisizm ve (büyüklük kuruntusu) psikolojide gibi kavramlarla da ilişkilidir. Bu kavramlar daha çok klinik bölümde kullanılır. Baumeister (1996) benlik saygısının "karanlık yüzü"nden bahsetmiştir. Bunu, kişinin olumlu benlik değerinin hasta yapılı ve şişirilmiş olarak açıklar; bu tür bir benlik görüşünün incinebilir ve sonuç itibarıyla tehditlere karşı açık olabileceği anlamını taşımaktadır.

Benlik saygısı hem sağlıklı, hem de sağlıksız oluşabilir. Sağlıklı benlik saygısı, kişinin değerli olduğuna ilişkin duygularından ve olumlu benlik

görüşünü onaylayacak geribildirimleri aramasından anlaşılır. Sağlıksız veya doğru olmayan (her ne kadar yüksek gibi görünsede) benlik saygısı benliğin şişirilmiş (aggrandizing) narsistik yönünü ifade eder. Örneğin kişi üstün olmaya ilişkin gerçek olmayan düşünceler geliştirmiştir ve kendi hakkında olumsuz herhangi birşeyi inkar etme savunma mekanizmasıyla sahte bir benlik saygısı oluşturmuştur (Salmivalli ve ark, 1999).

Sosyometri kuramına göre (Leory, 1996) benlik saygısı sistemi, diğerleri tarafından kabul edilme veya reddedilme derecesinin bir göstergesi olarak işlev görür. Düşük benlik saygısının ve benlik hakkındaki olumsuz duygular, kişilerarası ilişkilerde dışlanan bir yansımasıdır. Bu hipotezle tutarlı olarak genç yetişkin deneklerde deneysel olarak veya doğal olarak oluşturulmuş sosyal dışlamanın benlik saygısıyla olumsuz yönde ilişkili olduğu bulunmuştur. Düşük benlik saygısına sahip bireylerde, benlik reddi, kendinden hoşnutsuzluk ve kendine güvensizlik görülmüştür. Ayrıca bu bireylerin, diğer kişilere ve kendilerine, ispatlamak amacıyla çevrelerine yapay bir olumlu benlik tutumu sergiledikleri veya kendilerine reddedebilecek kişilerle iletişim kurmaktan korktukları için kendilerine döndükleri görülmüştür. Bu kişiler kendileriyle gurur duyabilecek bir yan bulamazlar. Düşük benlik saygısına sahip bir kişi kendine güven yönünden eksiktir, diğerlerine bağımlıdır, utangaçtır, araştırmacı değildir ve savunmacı bir görünüş takınır ayrıca bu kişiler hayal kurmayan, değere önem veren, kendini analizden kaçınan ve bastırma savunma mekanizmasını kullanan, daha az

yaratıcı, esnek olmayan ve daha otoriter kişilerdir. (Wells ve Marwel, 1976; Pope ve McHale, 1988; Branden, 1969). Ergenlerin psikolojik iyi olma durumunu araştıran birçok araştırmacı, birbiriyle güçlü ve ters ilişkili olarak ifade edilen benlik saygısı ile depresyonun ilişkisine odaklanmışlardır. Depresif ergenler üzüntü, değersizlik duygusu ve düşük benlik saygısı ifade etmişlerdir. Buna karşıt olan yüksek benlik saygısına sahip ergenlerin iyimserlik, sabır, azim ve kontrol duyguları gösterdikleri ifade edilmiştir. Bu duygular da hayattaki stres kaynaklarıyla daha etkili baş etmeyi sağlar ve bu da depresyonun zarar verici etkisini azaltmaya yardımcı olur (Ross ve Marginan, 1999).

Düşük benlik saygısına sahip kişilerin benlik saygılarını attırmak için iki gerekli durum tartışılmıştır. İlki, olayın kişinin kendisine yüklenebilir olmasıdır. İkincisi de bir olayın iyi veya kötü olarak çıkmasıdır. Eğer olaylar bir kişinin kontrolü dışındaki nedenlerden gelişirse, benlik saygısını tehdit etmeyeceği ifade edilmiştir. Benzer olarak eğer olaylar kişi için ne iyi ne de kötü sonuçlara sahip değilse bunun benlik saygısıyla ilişkisi olması zordur. Sonuç olarak benlik saygısını koruma davranışının her zaman oluşmadığı ancak belirli olaylar karşısında oluştuğu ifade edilmiştir. Benlik saygısına karşı bir tehdit oluştuğunda sonucun ya algılamaları çarpıtmak ya da farkındalığa neden olan olayın reddedilmesi olduğu ileri sürülmüştür. Benlik saygısını olumsuz etkileyebilecek bir olayla karşılaşıldığında kişiler ya olayın algılanan olumsuzluğunu en aza indirdiklerini veya olumluluğunu

arttırdıklarını belirtilmiştir (Carver, 1988). Benlik saygısı sonuç olarak, her durumdan etkilenmeyebilir, bireylerin önemli konularda bekledikleri sonuçları almamalarının benlik saygılarını daha fazla etkileyebildiği gözükmektedir.

I.7. Benlik Saygısında Cinsiyet Farklılıkları

Ergenlikte, benlik saygısının gelişimi ile ilgili farklı görüşler ileri sürülmüştür. Bunlardan ilki 'değer merkezili' yaklaşımıdır. Bu yaklaşım, ergenlikteki gelişimsel değişimin bütün bireyler için aynı olduğunu öne sürer. İkinci görüş 'kişi merkezli' görüştür. Bu yaklaşımda bütün bireylerin aynı şekilde gelişmediği ergenlikte bazı kişilerin benlik saygılarının yükselirken, bazılarının düştüğünü, bazılarının da çok az bir değişime uğrayabileceği ifade edilmiştir. Benlik saygısında bireysel farklılıkları oluşturan özellikler erkeklerde ve kızlarda farklılaşabilir.

Ayrıca, kızların erkeklere göre daha fazla konuyla ve daha farklı alanlarla ilgilendiklerini bulmuşlardır. Kızlar daha çok görünüşle, kişisel durumlarla, kişilerarası konularla ilgilenirken, erkekler daha çok parasal, eğitsel ve mesleki konularla ilgilenirler.

Harper ve Marshall (1991) kızların erkeklere göre daha düşük benlik saygısına sahip olduklarını bulmuşlardır.

Kişilerarası ilişkiler literatürü, kadınların erkeklere göre diğerleriyle ilişki kurmaya önem verirken, erkeklerin kadınlara göre bireyseliğe ve bağımsızlığa daha fazla önem verdiklerini göstermiştir. Kadınların diğerleriyle

ilişkilerinin benliklerinde daha merkezi bir yer tuttuğu belirtilmiştir. Böylece kadınların kollektivist ve birbirine 'bağlı', erkeklerin ise 'bireyci ve bağımsız' benlik şemaları oluşturmaya eğilimli oldukları ifade edilmiştir.

Benlik saygısının, kişinin sosyokültürel grup tarafından değerli kabul edilen koşullar üzerinde başarı sağlamakla oluştuğunun altı çizilmiştir. Ayrıca erkeklerin kadınlara göre benlik saygılarını, bağımsızlıklarını ifade ettikleri ve başarılı oldukları durumlarda oluşturduklarını, kadınların da erkeklere göre benlik saygılarını, diğerleriyle karşılıklı ilişkiler kurmayı başardıkları durumlardan çıkardıklarını vurgulamıştır.

Psikologlar, çeşitli konularda insanların kendilerine güvenlerini araştırdıklarında cinsiyet farklılığı ortaya çıkmaktadır ve erkekler genelde kendine daha çok güvenen cins olarak görülürler. Erkekler başarılarını kendi yetenek ve güçlerine yükleme eğilimindeyken kadınlar başarılarını konunun kolaylığına veya şansa bağlama eğiliminde oldukları belirtilmiştir (Voss, Markiewicz ve Doyle, 1999).

Bütünsel benlik saygısı yaşla birlikte artar ve anlamlı düzeyde fiziksel görünüşle ilgili doyumla ilişkilidir. İlerleyen yaşlarda kadınlarda ve erkeklerde benlik saygısının güçlü yordayıcısı, iyi bir sağlık ve zindelik ile ilgili algılamalardır. Bu veri fiziksel ve psikolojik iyi olma durumunun benlik saygısıyla ilişkili olduğunu ve sağlığın benlik değerini etkileyebildiğini gösterir (Paxton ve Phythian, 1999). Sonuç olarak araştırmalar erkek ve kadınların benlik saygılarında farklılık olduğunu göstermiştir. Benlik

saygısının oluşumunda ve gelişiminde birçok faktör rol oynar. Bunlardan bir tanesi de sosyal destek faktörü olabilir. Sosyal destek ile benlik saygısı arasında herhangi bir ilişki olup olmadığı aşağıda ifade edilmeye çalışılmıştır.

I.8. Aile ve Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Desteğin Benlik

Saygısı Üzerindeki Etkisi

Sosyal destek ile ilgili önemli bir kavram da sosyal ağ kavramıdır. Sosyal ağ, bireylere sosyal desteği iletmek için temel araçtır. Sosyal ağ, bireyin yaşamındaki önemli, hali hazırda etkileşimde bulunduğu kişileri kapsar (Ünsal, 1998). Ergenlerin sosyal destek ağları, çoğunlukla ana-baba ve arkadaşlardan meydana gelir. Ergenlerin %30'u arkadaşların en önemli destek kaynağı olduğunu belirtmiştir. Arkadaşlardan alınan sosyal destek oldukça çeşitlidir; aktivitelere katılmak ve ortak birçok şeyi paylaşmak gibi. Arkadaşlardan alınan materyal sosyal destek (ödünç para vermek, kıyafet alış veriş) çok az düzeydedir. Ergenlerin yarısından çoğu karşılıklı paylaşım ve güven içeren bir arkadaşlığa sahiptir (Stinsan, 1991).

Ana babaların, destek olarak öneminden bahsederken büyük bir farklılaşmayı göz önüne almak gerekir. Ana-babaların, sosyal destek ağındaki rolleri hakkında anlamlı sonuçlar çıkarabilmek için anne ve babayı ayırmak gerekmektedir. Babalar, çocuklarıyla her ne kadar aynı evi paylaşsalar bile, annelerle karşılaştırıldığında daha az farklı destek kaynakları oluşturabilirler. Babalar otorite figürüdür, ekonomik destek sağlarlar ve çocuklarıyla etkin olmayan aktivitelere katılırlar ancak anneler oldukça fazla biçimde materyal

sosyal destek sağlar. Para verme, arabayla getirip götürme, ev işi yapma, günlük ihtiyaçlar arasındaki sorunları çözme ve sırdaşlık gibi.

Arkadaşların veya ana babaların sosyal destek sürecinde daha önemli destek kaynağı oldukları konusu karmaşıktır. Ana babalar, arkadaşlara göre destek ağında daha az yer alırlar. Sosyal ağlarına arkadaşları kadar ana babalarını da katan ergenlerin %27'si ana babayla olduğu kadar veya daha fazla kendilerini yakın buldukları en az bir arkadaşına sahip olduklarını belirtmişlerdir. Aynı zamanda ana babalarla olan ilişkiler daha geniştir ve daha çeşitlidir. Ekonomik ve ayın mekanı paylaşmanın yanında, ana babalar ve ergenler bir tarihi paylaşmaktadırlar. Böylece ilişkide yoğun olarak çatışma yaşansa bile, ana babalar ve ergenler devam eden karşılıklı bağımlılığın farkındadırlar (Stinson, 1991).

Ergenlikte, ana babalar ve arkadaşlardan alınan sosyal destek benlik saygısının gelişiminde önemli rol oynamaktadır. Sosyal destek, yabancı kişilerin birey üzerinde yaratabilecekleri olumsuz etki süresince iyi olma durumunu koruyucu ve geliştirici, soyutlamayı önleyici, ihtiyaç duyulduğunda yardım alma ve sosyal ağın önemli bir parçası olmanın algılanması olarak tanımlanmıştır. Böylece sosyal desteğin sadece benlik saygısını, kendine güveni ve benlik değerini arttırmakla kalmayıp, kendini güvende hissetmek ile kendi üzerinde ve çevre üzerinde kontrol yeteneğini arttırmada da etkili olduğu belirtilmiştir. (Huurre, Kamulainen ve Aro, 1999).

Çevresel bir faktör olarak, ailenin çocuklarda depresyon ve anksiyete oluşumunda önemli bir rolü vardır. Depresyon bozukluklarının gelişimi yetersiz desteği kapsayan ana babanın depresif davranışları ve çocuğun reddedilmesi ile yetersiz ana baba geribildirimidir. Depresif çocukların anneleri depresif olmayan çocukların annelerine göre çocuklarını daha düşük düzeyde ödüllendirdiklerini ifade etmişlerdir. Buna ek olarak depresif çocukların babaları, çocuklarına dünya ve gelecek hakkında kaygı düzeyi yüksek çocukların babalarına göre daha az olumlu mesaj ilettikleri bulunmuştur. Tahmin edilebileceği gibi depresif çocuklar kaygı düzeyi yüksek çocuklara göre ailelerinden aldıkları destekten daha az doyum sağladıklarını ifade etmişlerdir. Depresif çocuklar ailelerinin kendilerini olduğu gibi kabul etmediğini hissediyor olabilirler. Diğer yandan klinik deneyimlere göre kaygı düzeyi yüksek çocukların aileleri depresif çocukların ailelerine göre daha bağlı ve destek sağlayıcı gözükmektedirler. Kaygı düzeyi yüksek çocukların ailelerinde en az bir ebeveyn duygusal destek ve olumlu ilişki oluşturabilirken, depresif çocuklar destek sağlayıcı ana babadan yoksundurlar (Jex ve Elacqua, 1999).

Ergenler ve ana babalar arasında yüksek derecedeki çatışmanın ergenin psikolojik iyi olma düzeyini azaltmayla ilişkili olduğu belirtilmiştir. Ana baba davranışını yüksek derecede kontrol edici olarak tanımlayan ergenler daha fazla içsel problem ifade etmişlerdir. Buna paralel olarak ana babanın “kontrolü bırakması” ve ergenin ‘ayrılma’ davranışını kolaylaştırmasına

ilişkin yetersizliği ve annenin aşırı koruyuculuğu ve babanın reddetmesi düşük benlik saygısının güçlü yordayıcısıdır. Ayrıca, aşırı eleştiri ve suçlama davranışını kullanarak psikolojik kontrol sağlama ergen üzerinde düşük benlik saygısı ve depresif davranışlarla ilişkilidir (Ross ve ark., 1999). İfade edici, organize olmuş ve birbirine bağlı olarak tanımlanan ailelerden gelen çocukların çatışmanın yaşandığı ve kontrol edici olarak tanımlanan ailelerden gelen çocuklara göre daha yüksek benlik saygısı ifade ettikleri bulunmuştur. Ayrıca düşük benlik saygısına sahip yetişkinlerden çocukken ana babalarına karşı olan doyum düzeylerinin ifade edilmesi istendiğinde ana babalarına karşı yüksek derecede olumsuz duygular ifade etmişlerdir. Ana ve babanın yeterli sosyal destek sağlayarak bireyin hem benlik saygısını yükseltmede yardımcı hem de psikolojik açıdan sağlıklı bireylerin yetişmesine neden olabilmektedir.

Arkadaş boyutunda ise iyi arkadaş ilişkilerinin yüksek benlik saygılarıyla ilişkili olduğu belirtilmiştir. Bununla tutarlı olarak düşük benlik saygısının sosyal ortamlara az katılan çocuklarda görüldüğü açıklanmıştır. (Harter, 1993). Benlik saygısı, aile ve arkadaşlardan alınan destekle de ilişkilidir. Özellikle arkadaş desteğinin önemi ergenlikte artar. Arkadaş desteği kişinin yeterli ve başarılı hissetme olanağını yakalayacak yetenekleri geliştirmesine ve sağlıklı benlik saygısı oluşturmaya yardım eder. Arkadaş desteği etkili başatme stratejileri geliştirmeyi sağlayarak hem arkadaşlardan hem de ailelerden sosyal destek almayı sağlar (Turner, 1999).

Anneden destek alınmıyorsa arkadaşlardan alınan destek kişi üzerinde oldukça etkili gözükmetedir. Ancak diğer destek kaynakları kontrol edildiğinde ana baba desteği etkisi bulunamamıştır. (Yang ve Clum, 1996). Yaşları 6-12 arasında bir grup erkek çocuk üzerinde yapılan benlik saygısının ilk çalışmalarının birinde yüksek benlik saygısına sahip çocukların ana babalarının çocuklarını tümüyle ya da tüme yakın şekilde kabul ettikleri bulunmuştur (Fesbach ve Weiner, 1986). Buraya kadar ifade edilen açıklamalardan arkadaşlardan gelen sosyal desteğin tamamlayıcı olduğu ancak eksik olan ana baba desteğinin yerini doldurmayacağı anlaşılmaktadır. Ancak ergenlik boyunca arkadaş desteği artan bir öneme sahip olabilir.

Ergenlikte hem ana baba desteği hem de arkadaş desteği önemini sürdürmeye devam eder çünkü ikiside benlik saygısıyla ilişkilidir. Ancak bu iki destek kaynağı farklı şekilde kullanılır. Ergenlik boyunca arkadaşlar ergenin günlük yaşamı için destek sağlar (arkadaşlık, buluşma, giyim, saç stili vb.); ana babalar kişilik değerleri ve meslek seçimi konularında desteğin temel kaynağını oluşturmaya devam ederler (Wall, Covell ve Macintyre, 1999).

Sosyal desteğin bireyin psikolojik ve fizyolojik iyi olma durumlarıyla ilgili olarak benlik saygısı üzerinde olumlu etkisi olabildiği ve bu desteğin ana babadan gelmesinin arkadaşlardan gelen desteğe göre benlik saygısında daha kalıcı ve olumlu bir etkisi olduğu ifade edilebilir.

I.9. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin anne ve babalarından aldıkları destek türüne ve miktarını belirlemek ve bu desteğin diğer yakın çevrelerine göre benlik saygısında farklılıklar yaratıp yaratmadığını araştırmaktır. Araştırmamızda aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır.

1) Yurttta ve aile yanında kalan kız ve erkek öğrenciler arasında ana babadan alınan sosyal destek açısından fark var mıdır?

2) Yurttta ve aile yanında kalan kız ve erkek öğrenciler arasında arkadaşlardan alınan sosyal destek açısından fark var mıdır?

3) Cinsiyet ve ikamet türünün, Offer Benlik İmgesi Ölçeği alt ölçeklerinden alınan puanlar üzerinde ortak etkisi var mıdır?

4) Sosyal desteğin alındığı kaynak ile (Ana baba ve Arkadaş) benlik saygısı arasında bir ilişki var mıdır?

a) Ana babadan alınan sosyal destek ile benlik saygısı arasında ilişki var mıdır?

b) Arkadaşlardan alınan sosyal destek ile benlik saygısı arasında ilişki var mıdır?

II. YÖNTEM

II.1. Denekler

Bu araştırmaya, Ankara'da bulunan çeşitli üniversitelerdeki öğrenciler katılmıştır. Denekler, kız ve erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Deneklerin kaldıkları yere göre, yurt ve aile yanında yaşayan kişilerden seçilmişlerdir. Araştırmaya katılanlar toplam 201 kişidir. Bunların 124'ü kız, 77'si erkektir. Katılımcıların 117'si yurttan, 59'u aile yanında kalmaktadır. Yurttan kalan kız öğrenciler 81, ailenin yanında kalanlar ise 32'dir. Yurttan kalan erkek öğrenciler 36, aile yanında kalanların sayısı ise 27 kişidir. Grubun ortalama yaşı 20'dir.

II.2. Kullanılan Ölçme Araçları

Araştırmada öğrencilerin aileden ve arkadaşlarından aldıkları sosyal desteği ölçmek için ülkemizde geçerliliği ve güvenilirliği yapılmış Aileden Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ASD-Aİ) ve Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ASD-AR) kullanılmıştır. Öğrencilerin benlik saygısını ölçmek amacıyla ülkemizde geçerliliği ve güvenilirliği yapılmış Offer Benlik İmgesi Ölçeği (OBİÖ) kullanılmıştır.

II.2.1. Arkadaşlardan ve Aileden Algılanan Sosyal Destek Ölçeği

Ölçek, Güngör (1996) tarafından geliştirilmiş, geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır.

Deneklere arkadaşlarıyla ve aileleriyle ilişkilerinden doyum sağlayıp sağlamadıklarının ayrı ayrı ifade edilmesi istenmiştir. Bireyler Likert tipi

ölçekte "Bana çok uygun", "Bana uygun", "Bana biraz uygun", "Bana pek uygun değil", "Bana çoğunluklu uygun değil", "Bana hiç uygun değil" seçeneklerini cevaplamaları istenmiştir (Göngör, 1996).

II.2.2 Offer Benlik İmgesi Ölçeği

Ölçeğin uluslararası formun ergenlerin benlik imgesini beş boyutta (psikolojik, sosyal, cinsel, ailesel ve başetme) değerlendirdiği kabul edilmektedir. Örneğin on altı ölçekten oluştuğu ve bir alt ölçeğin (bireysel değerler) yeterli iç tutarlılığa ulaşmadığı bildirilmektedir. OSIQ-99 uluslararası formundaki alt-ölçekler aşağıda verilmektedir.

1. Aile ilişkileri : Ergenlerin ailesine ilişkin duygularıyla ilgilidir. Bu alt ölçek ayın zamanda ergenin yaşadığı evin duygusal atmosferi hakkında da bilgi verir.

2. Dürtü kontrolü : Bu gruptaki sorular ergenin iç ve dış çevredeki baskılara karşı direnmede, egosunun ne ölçüde güçlü olduğunu ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.

3. Cinsel tutumlar : Bu alt – ölçekte, ergenin cinsel konulardaki duyguları, tutumları ve davranışları ele alınmakta karşı cinsle ilişkileri hakkında bilgi elde edilmektedir.

4. Bireysel değerler : Bu alt ölçekteki sorular, ergenin davranışlarında kendini mi yoksa başkalarını mı merkez aldığı ile ilişkilidir. Ancak bu alt

ölçeğin 99 soruluk uluslararası formda, iç tutarlılığı çok düşük bulunduğu için, bağımız bir alt ölçek olarak ele alınamayacağı belirtilmektedir.

5. Başetme Gücü : Bu alt ölçekte, ergenin çevreye ne kadar başarılı bir şekilde uyum sağladığı, kararlılığı ve özgüveni ele alınmaktadır.

6. Beden imgesi : Ergenin kendi bedenine karşı olumlu veya olumsuz duygularını ele almaktadır.

7. Duygusal Düzey : Ergenin ruhsal yapısı içindeki duygusal uyumunu ölçmektedir. Genel duygularının niteliğini ve duygulardaki değişimleri ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.

8. Çevre Uyumu : Ergenin kendi başetme yeteneği hakkında ne hissettiği ile ilişkilidir. Bu alt ölçek, ego gücünün bir ölçüsü olarak da görülebilir.

9. Meslek ve Eğitim Hedefleri : Bu alt ölçekteki sorular, ergenin bir mesleğe hazırlığını, gelecekle ilgili planlarını ve genel olarak çalışma ve iş konusundaki tutumlarını ölçmektedir.

10. Sosyal ilişkiler : Ergenin arkadaşlarının niteliği ve yaşıt gruplarıyla ilişkileri hakkında bilgi vermektedir.

11. Ruh sağlığı : Bu ölçek, açık psikopatoloji belirtilerinin olup olmadığını gösterir.

Testin yapı geçerliliği 12 alt ölçek arasındaki korelasyonların oldukça yüksek bulunduğu belirtilmiştir.

Ölçek bağıntılı geçerlilik : OBIÖ'nun BELL Envanteri, MMPI ve Tennessee Benlik İmgesi testi ile korelasyonları orta ve yüksek düzeyde bulunmuştur. Korelasyon değerleri belirtilmemektedir. (Savaşır ve Şahin, 1997).

II.3. İşlem

Ölçekler, üniversite öğrencilerine araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Ölçek kişilere tek tek uygulanmıştır. Uygulamada Aileden Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ASD-Aİ), Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ASD-AR), Offer Benlik imgesi ölçeği (OBIÖ) anı sıra takip edilerek verilmiştir. Uygulamada gönüllülük ve gizlilik ilkesi gözetilmiştir.

III. BULGULAR

Bu araştırmanın amacı yurttta ve aile yanında kalan kız ve erkek üniversite öğrencilerinin anne ve babadan aldıkları destek ve miktarını belirlemek ve bu desteğin diğer yakın çevreye göre benlik saygısında farklılıklar yaratıp yaratmadığını araştırmaktır. Araştırmanın denekleri Ankara'da bulunan çeşitli devlet üniversitelerinin öğrencilerinden oluşmaktadır. Deneklere Aileden Algılanan Sosyal Destek Ölçeği, Arkadaşlardan Alınan Sosyal Destek Ölçeği ve Offer Benlik İmgesi Ölçeği uygulanmıştır.

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin üç ayrı ölçekten aldıkları genel puanların ortalama ve standart sapmaları belirlenmiştir. Yurttta ve aile yanında kalan kız ve erkek öğrencilerin, Aileden Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ASD-Aİ) ve Arkadaşlardan Algılanan Sosyal destek ölçeği (ASD-AR)'nden aldıkları puanlar ve standart sapmalar Çizelge 3.1.'de verilmiştir.

Çizelge 3.1 : Cinsiyet ve ikamet türüne göre ASD-AR ve ASD-Aİ

ölçeklerinden grupların aldıkları ortalamalar ve standart sapmalar

ASD-AR							ASD-Aİ					
Yurt			Aile				Yurt			Aile		
	N	X	SS	N	X	SS	N	X	SS	N	X	SS
Kız	81	120.09	15.38	32	127.13	26.15	81	124.94	16.12	32	120.06	17.21
Erkek	36	125.36	30.68	27	130.93	24.76	36	131.44	22.36	27	133.67	20.31

Çizelge 3.2 : Cinsiyete göre ASD-AR ve ASD-Aİ ölçeklerinden grupların aldıkları ortalamalar ve standart sapmalar.

Cinsiyet	ASD-Aİ			ASD-AR		
	N	X	SS	N	X	SS
KIZ	124	123.06	16.30	124	119.51	18.48
ERKEK	77	133.21	21.70	77	127.99	26.12

Çizelge, 3.1.'de grupların cinsiyet ve ikamet türüne göre ASD-AR ve ASD-Aİ ölçeklerinden aldıkları puanların ortalamaları ve standart sapmalar gösterilmiştir. Çizelge 3.2.'de gruplar cinsiyetleri açısından ASD-AR ve ASD-Aİ ölçeklerinden aldıkları puan ortalamaları ve standart sapmaları verilmiştir.

III.1. “Yurttta ve Aile yanında kalan kız ve erkek öğrenciler arasında anababadan alınan sosyal destek açısından fark var mıdır?” sorusunu yanıtlamak amacıyla yapılan varyans analizi (ANOVA) sonuçları

Çizelge 3.1. 'de ASD-Aİ ölçeğinden grupların aldıkları ortalamalar ve standart sapmalar görülmektedir. Cinsiyet ve ikamet türüne göre ASD-Aİ ölçeğinden alınan ortalamalar arasında farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla 2x2 Varyans Analizi yapılmıştır.

Çizelge 3.3. Grupların cinsiyet ve ikamet türüne Göre ASD-Aİ puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları.

KAYNAK	Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Kare	F
A (cinsiyet)	3730.504	1	3730.504	11.026*
B (ikamet türü)	64.951	1	64.951	.192
AXB	464.729	1	464.792	1.374
Hata	58195.455	172	338.346	
Toplam	61977.358	175	354.156	

* p<.05

Çizelge 3.3'de görüldüğü gibi cinsiyet değişkeninin temel etkisi anlamlıdır ($F_{(1-172)}=11.026$; $p<.05$). Cinsiyete ilişkin ortalamalar karşılaştırıldığında Çizelge 3.2'de görüldüğü gibi ASD-Aİ ölçeğinde erkeklerin puan ortalamaları ($X=133.21$) kızların ortalamasından ($X= 123.06$) yüksek çıkmıştır. Ancak ikamet türünün sosyal destek üzerinde etkisi anlamlı bulunmamıştır. Ayrıca ASD-Aİ ölçeğinden elde edilen puanlar üzerinde cinsiyet ve ikamet türünün ortak etkisinin anlamlı olmadığı belirlenmiştir.

III.2. “Yurtta ve aile yanında kalan kız ve erkek öğrenciler arasında arkadaşlardan alınan sosyal destek açısından fark var mıdır? Sorusunu yanıtlamak amacıyla yapılan varyans analizi (ANOVA)

Çizelge 3.1’de cinsiyet ve ikamet türüne göre ASD-AR ölçeğinden alınan ortalamalar görülmektedir. Bu ortalamalar arasında farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla 2x2 varyans analizi uygulanmıştır. Varyans analizine ilişkin sonuçlar Çizelge 3.4’de görülmektedir.

Çizelge 3.4 : Grupların cinsiyet ve ikamet türüne göre ASD-AR puanlarına ilişkin varyans analizi sonuçları.

KAYNAK	Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Kare	F
A (Cinsiyet)	3356.494	1	3356.494	6.486*
B (ikamet türü)	62.519	1	62.519	.121
AXB	670.519	1	670.519	1.296
Hata	670.569	172	517.477	
Toplam	92606.222	175	529.178	

* $p < .05$

Çizelge 3.4.’de görüldüğü gibi, cinsiyet temel etkisi anlamlı çıkmıştır ($F_{(1-172)}=6.486$; $p < 0.5$). ASD-AR ölçeğinden alınan puan ortalamalarına bakıldığında erkeklerin ortalamaları ($X=127.99$) kızların ortalamasından ($X=119.51$) yüksek bulunmuştur. İkamet türünün arkadaşlardan gelen sosyal

destek üzerine etkisi anlamlı çıkmamıştır. ASD-AR ölçeğinden elde edilen puanlar üzerinde cinsiyet ve ikamet türünün ortak etkisi ise anlamlı bulunmamıştır.

III.3. “Cinsiyet ve İkamet Türünün Offer Benlik İmgesi ölçeğinden alınan puanlar üzerinde ortak etkisi var mıdır” sorusunu yanıtlamak amacıyla yapılan varyans analizi (ANOVA)

Deneklerin Offer Benlik İmgesi Ölçeğinin alt ölçeklerinden aldıkları puanların ortalama ve standart sapmaları Çizelge 3.5’de gösterilmiştir. Ayrıca sadece cinsiyet değişkeni göz önüne alınarak deneklerin Offer Benlik İmgesi Ölçeğinin alt ölçeklerinden aldıkları puanların ortalama ve standart sapmaları Çizelge 3.6 'da verilmiştir.

Çizelge 3.5. Yurtta ve aile yanında kalan kız ve erkek öğrencilerin OBİÖ ölçeğinin alt ölçeklerinden aldıkları puanlara ait

ortalama ve standart sapmalar

OBİÖ	KIZ						ERKEK					
	YURT	SS	N	Aile	SS	N	YURT	SS	N	AİLE	SS	N
Alt Ölçekler	X			X	SS	N	X	SS	N	X	SS	N
Aile İlişkileri	45.21	17.55	32	42.69	13.79	36	49.58	16.19	27	51.15	17.44	27
Dürtü kontrolü	21.20	5.71	32	21.56	5.39	36	21.92	6.73	27	23.00	5.81	27
Cinsel Tutumlar	27.60	6.16	32	26.50	6.81	36	24.81	6.91	27	26.26	6.90	27
Bireysel Değerler	12.88	4.56	32	14.41	5.69	36	13.78	4.30	27	14.04	4.90	27
Başetme Gücü	12.37	3.91	32	13.03	4.15	36	12.89	4.13	27	13.30	4.27	27
Beden İmgesi	23.69	6.21	32	23.75	6.27	36	24.64	5.39	27	26.11	6.39	27
Duygusal Düzey	26.79	7.40	32	27.22	7.70	36	27.58	8.50	27	31.81	8.33	27
Çevre Uyumu	27.22	8.03	32	27.63	7.33	36	28.92	7.67	27	31.15	8.50	27
Meslek ve Eğitim Hed.	16.07	4.64	32	16.28	4.45	36	18.31	4.63	27	17.44	7.88	27
Sosyal İlişkiler	23.37	6.77	32	22.91	7.30	36	24.33	8.83	27	30.00	9.96	27
Ruh Sağlığı	27.93	7.43	32	27.06	7.66	36	28.72	8.03	27	31.15	10.01	27

Çizelge 3.6 :Kız ve erkek öğrencilerin OBİÖ ölçeğinin alt ölçeklerinden aldıkları puanlara ait ortalamalar ve standart sapmalar

OBİÖ	KIZ			ERKEK		
	N	X	SS	N	X	SS
Alt Ölçekleri						
Aile İlişkileri	124	44.83	16.23	77	50.66	17.48
Dürtü Kontrolü	124	21.55	5.59	77	21.95	6.24
Cinsel Tutumlar	124	27.48	6.33	77	25.14	7.12
Direysel Değerler	124	13.24	4.79	77	14.09	4.89
Başatme gücü	124	12.60	3.95	77	12.77	4.20
Beden imgesi	124	23.71	6.11	77	24.55	5.8
Duygusal Düzey	124	27.13	7.46	77	28.95	8.44
Çevre uyumu	124	27.50	7.60	77	29.47	7.77
Meslek ve Eğt.Hed.	124	16.21	4.46	77	17.95	5.84
Sosyal İlişkiler	124	22.77	4.89	77	26.45	9.38
Ruh sağlığı	124	29.93	7.50	77	29.35	8.53

Çizelge 3.5’de görülen ortalamalar arasında fark olup olmadığını belirlemek için verilere uygulanan varyans analizi sonuçları aşağıda gösterilmiştir.

III.3.1. Aile İlişkileri alt ölçeğinden elde edilen puanlara ilişkin varyans analizi

Çizelge 3.7 : Cinsiyet ve ikamet türüne göre "Aile İlişkileri" alt ölçeği puanlarına ilişkin varyans analizi sonuçları.

KAYNAK	Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Kare	F
A (cinsiyet)	1519.357	1	1519.357	5.489*
B (ikamet türü)	8.648	1	8.458	.031
AXB	154.091	1	154.091	.557
Hata	47612.465	172	276.817	
Toplam	49137.432	175	280.785	

* $p < .05$

Çizelge 3.7’de görüldüğü gibi cinsiyet temel etkisi anlamlı çıkmıştır. ($F_{(1-172)} = 5.489$; $p < .05$). Çizelge 3.6’da görüldüğü üzere Aile İlişkileri alt ölçeğinde erkek öğrencilerin puan ortalamaları ($X=50.66$) kız öğrencilerin ortalamalarından ($X=44.83$) yüksek çıkmıştır. İkamet türünün Aile İlişkileri alt ölçeğinden elde edilen puanlar üzerinde temel etkisi anlamlı bulunmamıştır.

Aile ilişkileri alt ölçeğinden elde edilen puanlar üzerinde cinsiyet ve ikamet türünün ortak etkisinin anlamlı olmadığı belirlenmiştir.

III. 3.2. Dürtü Kontrolü alt ölçeğinde elde edilen puanlara ilişkin varyans analizi

Çizelge 3.8 : Cinsiyet ve ikamet türüne göre "Dürtü Kontrolü" alt ölçeği puanlarına ilişkin varyans analizi sonuçları

KAYNAK	Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Kare	F
A (cinsiyet)	42.902	1	42.902	1.232
B (ikamet türü)	19.348	1	19.348	.556
AXB	4.760	1	4.760	.137
Hata	5989.465	172	34.822	
Toplam	6057.813	175	34.616	

Çizelge 3.8'de görüldüğü gibi cinsiyet ve ikamet türü temel etkisi anlamlı çıkmamıştır. Ayrıca, Dürtü Kontrolü alt ölçeğinden elde edilen puanlar üzerinde cinsiyet ve ikamet türünün ortak etkisinin anlamlı olmadığı belirlenmiştir.

III.3.3. Cinsel Tutumlar alt ölçeğinden elde edilen puanlara ilişkin varyans analizi sonuçları

Çizelge 3.9. Cinsiyet ve ikamet türüne göre "Cinsel Tutumlar" alt ölçeği puanlarına ilişkin varyans analizi sonuçları.

KAYNAK	Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Kare	F
A (cinsiyet)	2.611	1	2.611	1.987
B (ikamet türü)	29.521	1	29.521	.026
AXB	14.888	1	14.888	1.407
Hata	3941.669	172	22.917	
Toplam	4009.949	175	22.914	

Çizelge 3.9'da görüldüğü gibi cinsiyet ve ikamet türü temel etkisi anlamlı çıkmamıştır. Yine aynı şekilde Cinsel Tutumlar alt ölçeğinden elde edilen puanlar üzerinde bu iki faktörün ortak etkisi anlamlı çıkmamıştır

III.3.4. Bireysel Değerler alt ölçeğinden elde edilen puanlara ilişkin varyans analizi

Çizelge 3.10 : Cinsiyet ve İkamet türüne göre “Bireysel Değerler” alt ölçeği puanlarına ilişkin varyans analizi sonuçları.

KAYNAK	Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Kare	F
A (cinsiyet)	2.611	1	2.611	.114
B (ikamet türü)	29.521	1	29.521	1.288
AXB	14.888	1	14.888	.650
Hata	3941.669	172	22.917	
Toplam	4009.949	175	22.914	

Çizelge 3.10’da görüldüğü gibi cinsiyet ve ikamet türü temel etkisi anlamlı çıkmamıştır. Bireysel Değerler alt ölçeğinden elde edilen puanlar üzerinde bu iki faktörün ortak etkisi anlamlı çıkmamıştır.

III. 3.5. Başetme Gücü alt ölçeğinden elde edilen puanlara ilişkin varyans analizi

Çizelge 3.11. : Cinsiyet ve İkamet türüne göre "Başetme Gücü" alt ölçeği puanlarına ilişkin varyans analizi sonuçları

KAYNAK	Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Kare	F
A (cinsiyet)	5.663	1	5.663	.345
B (ikamet türü)	10.527	1	10.527	.640
AXB	.593	1	.593	.036
Hata	2827.043	172	16.436	
Toplam	2849.977	175	16.286	

Çizelge 3.11'de görüldüğü gibi cinsiyet temel etkisi anlamlı çıkmamıştır. Ayrıca ikamet türü temel etkisi anlamlı çıkmamıştır. Başetme Gücü alt ölçeğinden elde edilen puanlar üzerinde cinsiyet ve ikamet türünün ortak etkisinin anlamlı olmadığı belirlenmiştir.

III. 3.6. Beden İmgesi alt ölçeğinden elde edilen puanlara ilişkin varyans analizi

Çizelge 3.12 : Cinsiyet ve ikamet türüne göre 'Beden İmgesi' alt ölçeği puanlarına ilişkin varyans analizi sonuçları

KAYNAK	Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Kare	F
A (cinsiyet)	1000.978	1	100.978	2.723
B (ikamet)	21.617	1	21.617	.583
AXB	18.432	1	18.432	.497
Hata	6378.256	172	37.083	
Toplam	6510.449	175	37.203	

Çizelge 3.12'de görüldüğü gibi cinsiyet ve ikamet türü temel etkisi anlamlı çıkmamıştır. Beden imgesi alt ölçeğinden elde edilen puanlar üzerinde cinsiyet ve ikamet türünün ortak etkisinin anlamlı olmadığı belirlenmiştir.

III. 3.7. Duygusal Düzey alt ölçeğinden elde edilen puanlara ilişkin varyans analizi

Çizelge 3.13 : Cinsiyet ve ikamet türüne göre "Duygusal Düzey" alt ölçeği grubuna ilişkin varyans analizi sonuçları

KAYNAK	Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Kare	F
A (cinsiyet)	267.910	1	267.910	4.366*
B (ikamet türü)	200.381	1	200.381	3.265
AXB	133.398	1	133.398	2.174
Hata	10553.725	172	61.359	
Toplam	11084.040	175	63.337	

* p<.05

Çizelge 3.13'de görüldüğü gibi ikamet türü temel etkisi anlamlı çıkmamıştır. Ancak cinsiyet temel etkisi anlamlı çıkmıştır ($F_{(1,172)}=4.366$; $p<.05$). Çizelge 3.6'da görüldüğü gibi erkek öğrencilerin puan ortalamaları ($X=28.95$) kız öğrencilerin puan ortalamalarından ($X=27.13$) yüksek bulunmuştur. Ancak Duygusal Düzey alt ölçeğinden elde edilen puanlar üzerinde cinsiyet ve ikamet türünün ortak etkisinin anlamlı olmadığı belirlenmiştir.

III.3.8. Çevre Uyumu alt ölçeğinden elde edilen puanlara ilişkin varyans analizi

Çizelge 3.14 : Cinsiyet ve ikamet türüne göre “Çevre Uyumu” alt ölçeği puanlarına ilişkin varyans analizi sonuçları

KAYNAK	Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Kare	F
A (cinsiyet)	251.113	1	251.113	4.015*
B (ikamet türü)	64.010	1	64.010	1.023
AXB	30.847	1	30.847	.493
Hata	10757.657	172	62.545	
Toplam	11098.494	175	63.420	

* p<.05

Çizelge 3.14’de görüldüğü üzere ikamet türü temel etkisi anlamlı çıkmamıştır. Ancak cinsiyet temel etkisi anlamlı bulunmuştur ($F_{(1-172)}=4.015$; $p<.05$). Cinsiyet ortalamaları karşılaştırıldığında Çizelge 3.6’da görüldüğü gibi erkek öğrencilerin ortalamaları ($X=29.47$) kız öğrencilerin ortalamalarından ($X=27.50$) yüksek çıkmıştır. Çevre Uyumu alt ölçeğinden elde edilen puanlar üzerinde cinsiyet ve ikamet türünün ortak etkisi anlamlı bulunmamıştır.

III.3.9. Mesleki ve Eğitim Hedefleri alt ölçeğinden elde edilen puanlara ilişkin varyans analizi

Çizelge 3.15 : Cinsiyet ve ikamet türüne göre “Mesleki ve Eğitim Hedefleri” alt ölçeği puanlarına ilişkin varyans analizi sonuçları

KAYNAK	Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Kare	F
A (cinsiyet)	106.298	1	106.298	3.893*
B (ikamet türü)	3.945	1	3.945	.144
AXB	10.527	1	10.527	.386
Hata	4996.380	172	27.304	
Toplam	4840.358	175	27.659	

* p<.05

Çizelge 3.15.'de görüldüğü gibi ikamet türü temel etkisi anlamlı çıkmamıştır. Ancak cinsiyet temel etkisi anlamlı bulunmuştur ($F_{(1-172)} = 3.893$; $P <.05$). Cinsiyete ilişkin ortalamalar karşılaştırıldığında Çizelge 3.6'da görüldüğü üzere erkek öğrencilerin ortalamaları ($X= 17.95$) kız öğrencilerin ortalamalarından ($X= 16.21$) yüksek bulunmuştur. Ancak, Mesleki ve Eğitim Hedefleri alt ölçeğinden elde edilen puanlar üzerinde cinsiyet ve ikamet türünün ortak etkisi anlamlı bulunmamıştır.

III.3.10. Sosyal İlişkiler alt ölçeğinden elde edilen puanlara ilişkin varyans analizi

Çizelge 3.16 : Cinsiyet ve ikamet türüne göre “Sosyal İlişkiler” alt ölçeği puanlarına ilişkin varyans analizi sonuçları

KAYNAK	Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Kare	F
A (cinsiyet)	756.606	1	756.606	12.247*
B (ikamet türü)	354.870	1	354.870	5.744*
AXB	242.827	1	242.827	3.931*
Hata	10625.608	172	61.777	
Toplam	11854.722	175	67.741	

* p<.05

Çizelge 3.16'da görüldüğü gibi cinsiyet temel etkisi ($F_{(1-172)}=12.247$; $p<.05$) ve ikamet türü temel etkisi ($F_{(1-172)}=5,744$; $p<.05$) anlamlı bulunmuştur. Ayrıca cinsiyet – ikamet türü ortak etkisi anlamlıdır ($F_{(1-172)}=3.931$; $p<.05$). Çizelge 3.16'da görüldüğü gibi cinsiyet-ikamet türü ortak etkisi anlamlıdır. Bu ortak etkinin kaynağı Tukey-Kramer testi ile araştırılmış ve şu sonuçlar elde edilmiştir. Aile yanında kalan erkek öğrencilerin ortalamaları ($X=30$) yurttan yaşayan kız öğrencilerin ortalamalarından ($X=22.91$) ve yurttan kalan erkek öğrencilerin ortalamalarından ($X=24.33$) yüksektir.

III.3.11. Ruh Sağlığı alt leğinden elde edilen puanlara ilişkin varyans analizi

Çizelge 3.17 : Cinsiyet ve ikamet türüne göre "Ruh Sağlığı" alt leği puanlarına ilişkin varyans analizi sonuçları

KAYNAK	Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Kare	F
A (cinsiyet)	219.844	1	219.844	3.408*
B (ikamet türü)	22.520	1	22.520	.349
AXB	99.804	1	99.804	1.549
Hata	11096.060	172	64.512	
Toplam	11379.040	175	65.023	

* $p < .05$

Çizelge 3.17'de görüldüğü gibi cinsiyet temel etkisi anlamlı çıkmıştır ($F(1-172)=3.408$; $p < .05$). Cinsiyete ilişkin ortalamalar karşılaştırıldığında erkek öğrencilerin ortalaması ($X=29.35$) kız öğrencilerin ortalamasından ($X=27.93$) yüksek bulunmuştur. Ancak ikamet türü temel etkisi anlamlı bulunmamıştır. Ruh sağlığı alt leğinden elde edilen puanlar üzerinde cinsiyet ve ikamet türünün ortak etkisi anlamlı bulunmamıştır.

III.4. “Sosyal Desteğin alındığı Kaynak ile (Anababa ve Arkadaş) benlik saygısı arasında bir ilişki var mıdır?” sorusunu yanıtlamaya ilişkin bulgular.

III.4.1. Aileden Alınan Sosyal Destek ile Benlik Saygısı Arasındaki İlişkiye ait Bulgular

Aşağıda, anababadan ve arkadaşlardan alınan sosyal destek ile benlik saygısı arasındaki ilişkiye yönelik bulgular verilmektedir. Bu bölümde bu ilişkilerden araştırmamız açısından önemli olduğu düşünülenler üzerinde durulmuştur. Söz konusu korelasyonların (r) tümü, ekler bölümünde verilmektedir.

Yurtta kalan kız öğrencilerin ASD-Aİ ölçeğinden ve OBIÖ Aile İlişkileri alt ölçeği puanları arasında anlamlı ve yüksek bir ilişki bulunmuştur ($r=.6163$). Yurtta kalan kız öğrencilerin ASD-Aİ ölçeğinden ve OBIÖ Çevre Uyumu alt ölçeği puanları arasında da yüksek ve anlamlı bir ilişki saptanmıştır. ($r=.4708$). ASD-Aİ ölçeği ile OBIÖ Cinsel Tutumlar alt ölçeği en düşük ve negatif ilişkiyi vermiştir ($r= -.0043$).

Yurtta kalan erkek öğrencilerin ASD-Aİ ölçeğinden ve OBIÖ Başetme Gücü alt ölçeğinden aldıkları puanlar arasında olumlu ve yüksek bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=.5989$). Ayrıca ASD-Aİ ölçeği ile OBIÖ Aile İlişkileri alt ölçeğinden alınan puanlar arasındaki ilişki de yüksek ve olumlu bir ilişkiyi gösterir ($r=.5907$). ASD-Aİ ölçeği puanları ile OBIÖ Sosyal İlişkiler alt ölçeği

puanlarıyla ($r=.4627$), Ruh Sağlığı alt ölçeği ($r=.4153$) olumlu ilişkiyi göstermiştir. ASD-Aİ ölçeği ile OBİÖ Beden İmgesi alt ölçeği puanları en düşük korelasyonu göstermiştir ($r=.0895$).

Aile yanında kalan kız öğrencilerin ASD-Aİ ölçeği puanları ile OBİÖ Sosyal İlişkiler alt ölçeği puanları en yüksek ilişkiyi göstermiştir ($r=.6807$). ASD-Aİ ölçeğinden alınan puanlarla OBİÖ Beden İmgesi alt ölçeği puanları arasında yüksek bir ilişki bulunmuştur ($r=.5011$). ASD-Aİ ölçeğinden alınan puanlarla OBİÖ Dürtü Kontrolü alt ölçeği puanları arasında en düşük ilişki saptanmıştır ($r=-.0994$).

Aile yanında kalan erkek öğrencilerin ASD-Aİ ölçeğinden aldıkları puanlar ile OBİÖ Aile ilişkileri alt ölçeğinden aldıkları puanlar arasında en yüksek ve anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=.5288$). ASD-Aİ ölçeği puanları ile OBİÖ Duygusal Düzey alt ölçeğinden alınan puanlar arasında da yüksek ve anlamlı bir ilişki görülmüştür ($r=.4185$). En düşük ve negatif korelasyonda ASD-Aİ puanları ile OBİÖ Cinsel Tutumlar alt ölçeği puanları arasında gözlenmiştir ($r=-.0183$).

III.4.2. Arkadaşlardan Alınan Sosyal Destek ile Benlik Saygısı Arasındaki İlişkiye ait bulgular.

Yurtta kalan kız öğrencilerin ASD-AR ölçeğinden aldıkları puanlar ile OBİÖ Sosyal İlişkiler alt ölçeğinden alınan puanlar arasında yüksek ve olumlu bir ilişki bulunmuştur ($r=.4406$). En düşük korelasyon ASD-AR ölçeği

puanları ile OBİÖ Cinsel Tutumlar alt ölçeği puanları arasında bulunmuştur ($r=.2054$).

Yurtta kalan erkek öğrencilerin ASD-AR ölçeğinden aldıkları puanlar ile OBİÖ Sosyal İlişkiler alt ölçeğinden ($r=.6152$) ve Başetme Gücü alt ölçeğinden ($r=.5187$) aldıkları puanlar arasında yüksek ve olumlu ilişki bulunmuştur. En düşük korelasyon ASD-AR ölçek puanları ile OBİÖ Ruh Sağlığı alt ölçeğinden aldıkları puanlar arasında saptanmıştır ($r=.1862$).

Aile yanında kalan kız öğrencilerin ASD-AR ölçeğinden aldıkları puanlar ile OBİÖ Sosyal ilişkiler alt ölçeği puanları arasında yüksek ve olumlu bir ilişki bulunmuştur ($r=.6562$). Ayrıca ASD-AR ölçek puanlarıyla OBİÖ Ruh Sağlığı alt ölçeği puanları arasında olumlu ilişki saptanmıştır ($r=.5488$). En düşük ve negatif ilişki ASD-AR ölçek puanları ile OBİÖ Dürtü kontrolü alt ölçek puanları arasında görülmüştür ($r=-.1016$).

Aile yanında kalan erkek öğrencilerin ASD-AR ölçeğinden aldıkları puanlar ile OBİÖ Sosyal İlişkiler alt ölçeği puanları arasında yüksek ve olumlu ilişki bulunmuştur ($r=.6774$). En düşük korelasyon ASD-AR ölçek puanları ile OBİÖ Bireysel Değerler alt ölçeği puanları arasında görülmüştür ($r=-.0133$).

IV. TARTIŞMA

Amaç kısmında belirtildiği gibi bu araştırmada üniversite öğrencilerinin anne ve babalarından aldıkları sosyal destek ve miktarının belirlenmesi ve bu desteğin diğer yakın kişilere göre benlik saygısında farklılık yaratıp yaratmadığı hedeflenmiştir. Bu araştırmada üniversite kız ve erkek öğrenciler yaşadıkları yere göre aile ve yurttaki kalanlar şeklinde iki örneklem grubuna ayrılmıştır ve örneklem grupların aile ve arkadaşlarından aldıkları sosyal destek miktarı ölçülmüştür. Alınan sosyal desteğin benlik saygısıyla bir ilişkisi olup olmadığına bakılmıştır. Bu bölümde amaçlar çerçevesinde elde edilen bulguların tartışması ve genel değerlendirmesi yer almaktadır.

Yöntem bölümünde belirtildiği gibi araştırmanın temelini oluşturan sorulara yanıt amacıyla deneklere Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek Ölçeği, Aileden Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ve Offer Benlik İmgesi Ölçeği uygulanmıştır.

İlk olarak yurttaki ve aile yanında kalan kız ve erkek öğrencilerin Aileden Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinden aldıkları puanlar yönünden bir farklılık olup olmadığına bakılmıştır. Çizelge 3.3'te sunulmuş cinsiyet temel etkisinin anlamlı olduğu bulunmuştur. Erkek öğrencilerin puan ortalamalarının, kız öğrencilerin puan ortalamalarından yüksek olduğu görülmektedir. Öğrencilerin aileden ayrı kaldıklarında ihtiyaç duydukları psikolojik destek miktarı artmaktadır (Maşrabacı, 1989). Bu bulgu ile araştırma sonucu farklılık göstermiştir. İkamet türünün aileden algılanan sosyal destek açısından anlamlı

bir etkisi bulunmamıştır. Bunun bir nedeni örneklem grubu sayısının az olmasından kaynaklanabilir. Diğer bir nedenle ikamet türünü göz önüne almaksızın sosyal desteğin her iki koşulda da yeterli düzeyde alınıyor olmasına bağlanabilir.

Yapılan çalışmalarda aile ve aile desteğinin yanında, kızlar için arkadaşlık ve arkadaşlık ilişkisinin merkezi bir yer tuttuğu ifade edilmiştir. Kızların, erkeklere göre kendilerini aynı cinsten olan arkadaşlarına daha yakın hissettikleri belirtilmiştir. (Selçuk, 1989). Olson (1989), bir erkeğin bazı istisnalar hariç, sosyal ağının hem kız hem erkek arkadaşlardan oluştuğunu ifade etmiştir. Erkek çocukların anneye her ne kadar derin ilişkileri olsa da ergenliğe geçişte anneye olan duygusal bağda azalma olduğunu savunmuştur. Kişinin kendini daha çok erkek yaşıt grubuyla özdeşleştirmeye başladığını ve bunun giderek daha merkezi bir yer tuttuğunu belirtmiştir. Bu araştırmanın sonuçlarının Selçuk'un (1989) bulgularıyla örtüştüğü ancak Olson'un (1993) bulgularından farklı olduğu görülmüştür. Araştırmada erkek öğrencilerin, puan ortalamaları kız öğrencilerin puan ortalamasından göre puan ortalamaları daha yüksek bulunmuştur. Bu bulgunun bir açıklaması kızların arkadaş ilişkilerinin erkeklere göre daha önem kazanmış olması olabilir. Türk toplumunda kızların sorunlarını ailelerinden çok arkadaşlarıyla paylaşmayı tercih ettikleri sonucuna varılabilir. Ayrıca, çalışmalar göstermiştir ki (Özgüven, 1990) üniversite öğrencileri arasında ekonomik problemler oldukça fazladır. Erkek

öğrencilerin, büyük bir çoğunluğunun ailelerden materyal sosyal destek istedikleride düşünülebilir.

Araştırmamızın ikinci amacı yurtda ve aile yanında kalan kız ve erkek öğrenciler arasında arkadaşlardan alınan sosyal destek açısından bir fark olup olmadığına bakmaktır. Çizelge 3.4'de grupların cinsiyet ve ikamet türüne göre Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek Ölçeği puanlarına ilişkin varyans analizi sonuçları görülmektedir. Yapılan varyans analizi sonuçlarına göre cinsiyet temel etkisi anlamlı bulunmuştur. Ancak ikamet türü temel etkisi anlamlı bulunmamıştır. Erkeklerin ölçekten aldıkları puan ortalaması, kızların puan ortalamasından yüksek bulunmuştur. Ergenler üzerinde yapılan çalışmada kızların erkeklere oranla arkadaşlarından daha fazla duygusal destek aldıkları bunu kızların erkeklere oranla daha fazla sayıda önemli ve güvenli ilişkilere sahip olmalarından kaynaklandığı bildirilmektedir. Ayrıca kızların diğer kişilerle daha fazla iletişim kurmaya ve onlarla ilişkiye girmeye önem vermelerine karşın, erkeklerin paylaşılan faaliyetlere önem verdikleri belirtilmektedir. Konuyla ilgili olarak yetişkinler üzerinde yapılan çalışmalarda kadınların erkeklere oranla kendilerine duygusal destek sağlama açısından daha büyük bir sosyal ağa sahip oldukları belirtilmektedir (Özbay, 1998).

Ancak bu araştırma sonucu yukarıda verilen diğer araştırma sonuçlarıyla örtüşmemektedir. Bunun bir nedeni örneklem sayısının az olmasıdır. kaynaklanabilir. Ayrıca Türk toplumunda ailenin önemli bir yere

sahip olmasının yanında, erkek çocukların aileyle özellikle babalarıyla iletişim kurmakta zorluk çekmeleri olabilir. Aileye sadece materyal destek açısından bağlı olabilirler. Ergenlik boyunca arkadaş desteği artan bir öneme sahip olur.

Araştırmanın üçüncü amacı cinsiyet ve ikamet türünün Offer Benlik İmgesi Ölçeğinin alınan puanlar üzerinde ortak etkisi olup olmamasıdır. Bu soruyu yanıtlamak amacıyla uygulanan varyans analizleri her bir alt ölçek için sırasıyla açıklanacaktır.

Aile ilişkileri alt ölçeğinden elde edilen puanlara ilişkin varyans analizi Çizelge 3.7'de gösterilmiştir. Bu alt ölçekte ikamet türü temel etkisi ve ortalamalara ilişkin fark anlamlı bulunmamıştır. Ancak cinsiyet temel etkisi anlamlı çıkmıştır. Erkek öğrencilerin puan ortalaması, kız öğrencilerin puan ortalamasından yüksek bulunmuştur. Bunun anlamı, aileden algılanan sosyal desteğin kız öğrencilerden çok erkek öğrencilerin benlik saygısında etkili olduğuna işaret etmektedir. Elde edilen bulgular cinsiyete ilişkin farklılıklar bulan diğer sosyal destek araştırmalarının bulgularından farklıdır (Valery ve Schilling, 1997). Bunun bir nedeni örneklem sayısının kızlarda daha fazla olmasından kaynaklanabilir. Diğer bir etkende kültürler arası farklılıktan kaynaklanabilir. Kız öğrencilerin batı kültüründe olduğu gibi aileleriyle herşeyi paylaşmaması erkek egemen bir toplumda, erkekler arkadaşlarıyla daha rahat bir görüşme imkanı bulunurken kızlarda bu rahatlığın üniversite yıllarında başlıyor olması olabilir.

Dürtü Kontrolü alt ölçeğinden alınan puanlara ilişkin varyans analizi sonuçları Çizelge 3.8'de verilmiştir. Bu sonuçlara göre cinsiyet ve ikamet türü etkisi anlamlı çıkmamıştır. Ayrıca bu iki değişkenin ortak etkisinin anlamlı olmadığı bulunmuştur.

Çizelge 3.9'da Cinsel Tutumlar alt ölçeğinden alınan puanlara ilişkin varyans analizi sonuçları görülmektedir. Bu sonuçlara göre cinsiyet ve ikamet türü temel etkileri anlamlı bulunmamıştır. Bu iki faktörün ortak etkisinde anlamlı çıkmamıştır. Bireysel Değerler alt ölçeğine alt puanlara ilişkin varyans analizi Çizelge 3.10'da sunulmuştur. İki değişkenin temel etkisi ve ortak etki anlamlı çıkmıştır.

Başetme Gücü alt ölçeği puanlarına ilişkin varyans analizi sonuçları Çizelge 3.11'de verilmiştir. Bu sonuçlara göre cinsiyet ve ikamet türü temel etkisi anlamlı bulunmamıştır. Bu iki değişkenin ortak etkisinde anlamlı çıkmamıştır. Bu alt ölçek ergenin çevreye uyumu ve özgüvenini ele almaktadır. Ancak bu alt ölçekte farklar deneklerin uyumunu ve özgüvenini gösterebilecek anlamlı bulunmamıştır.

Beden İmgesi alt ölçeğinden elde edilen puanlara ait varyans analizi sonuçları çizelge 3.12'de verilmiştir. Ancak cinsiyet ve ikamet türü temel etkisi ve bu iki faktörün ortak etkisi anlamlı bulunmamıştır.

Duygusal Düzey alt ölçeğinden alınan puanlara ilişkin yapılan varyans analizi sonuçları Çizelge 3.13'de sunulmuştur. İkamet türü temel etkisinin anlamlı olmadığı belirlenmiştir. Ancak cinsiyet temel etkisi anlamlı

bulunmuştur. Erkeklerin puan ortalaması, kızların puan ortalamasından yüksek çıkmıştır. Bunun bir nedeni erkek örneklem sayısının az olmasından kaynaklanabilir. Diğer bir nedende erkeklerin kızlara göre duygularını ifade etmede daha rahat olmaları olabilir.

Çizelge 3.14'de Çevre Uyumu alt ölçeğinden elde edilen puanlara ilişkin varyans analizi sonuçları görülmektedir. Bu sonuçlara göre cinsiyet temel etkisi anlamlı bulunmuştur. Ancak ikamet türü ortalaması temel etkisi ortalamasından anlamlı çıkmamıştır. Erkeklerin puan kızların puan ortalamasından daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuç erkeklerin kendilerine daha çok güvendikleri, benlik saygılarının daha yüksek bulunduğu, başarılarını dışsal faktörlerden çok içsel faktörlere yüklediklerinin ifade edildiği araştırmalarla (Vass, Markiewicz ve Dayle, 1993) örtüşmektedir.

Mesleki ve Eğitim Hedefleri alt ölçeğinden alınan puanlara ilişkin yapılan varyans analizi sonuçları Çizelge 3.15'de gösterilmiştir. Cinsiyet temel etkisi anlamlı çıkmıştır. Ancak ikamet türü temel etkisi anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuç kızların gelecekle ilgili daha az belirgin plan yapmalarından kaynaklanıyor olabilir.

Sosyal ilişkiler alt ölçeğinde elde edilen puanlara ilişkin varyans analizi sonuçları Çizelge 3.16'da verilmiştir. Cinsiyet temel etkisi ve ikamet türü temel etkisi anlamlı bulunmuştur. Ayrıca cinsiyet-ikamet türü ortak etkisi anlamlı çıkmıştır. Bu ortak etkinin kaynağı Turkey-Kramer testi ile araştırılmıştır. Aile yanında kalan erkek öğrencilerin ortalaması, yurttan

yaşayan kız ve erkek öğrencilerin ortalamasından ve aile yanında kalan kız öğrencilerin ortalamasından yüksek bulunmuştur. Bu sonuç ergenin arkadaşlıklarının niteliği ve yaşıt gruplarıyla ilişkileri hakkında bilgi vermektedir. Bu bulgunun bir nedeni erkek öğrencilerin sayısının daha az olmasından kaynaklanmış olabilir. Aileden gelen sosyal desteğin aile yanında kalan erkek öğrencilerin arkadaş ilişkilerinde rahat ve kendini iyi hissetme ile yakından ilişkisi olduğu sonucuna varılabilir. Aileden daha çok sosyal destek alan erkek öğrencilerin kendi arkadaş grubu içinde de daha rahat oldukları düşünülebilir. Ayrıca Sosyal İlişkiler alt ölçeği, Çevre Uyumlu ortalaması alt ölçeği ile benzerlik göstermektedir. İki alt ölçekte de erkek öğrencilerin ortalaması kız öğrencilerin ortalamasından yüksek çıkmıştır.

Ruh Sağlığı alt ölçeğinden alınan puanlara ilişkin varyans analizi sonuçları Çizelge 3.17'de verilmiştir. Bu sonuçlara göre cinsiyet temel etkisi anlamlı çıkmıştır. Ancak ikamet türü anlamlı bulunmamıştır.

Araştırmanın son amacı sosyal desteğin ana baba ve arkadaştan alınması ile benlik saygısı arasında fark olup olmadığını araştırmaktır. Çizelge 3.18'de görüldüğü gibi yurttan kalan kız öğrencilerin ASD-Aİ ölçeği ile OBİO Aile İlişkileri alt ölçeğinden puanlar aldıkları arasında yüksek ve anlamlı ilişki bulunmuştur. Aynı zamanda Çevre Uyumlu alt ölçeği puanıyla ASD-Aİ puanları arasında yüksek ve anlamlı ilişki bulunmuştur. Yurttan kalan erkek öğrencilerin ASD-Aİ ölçeği puanları ile Aile İlişkileri alt ölçeğinden aldıkları puanların ilişkisi düşük bulunmuştur. Ayrıca Çizelge 3.19'da görüldüğü gibi

yurtta kalan erkek öğrencilerin, yurtta kalan kız öğrencilere göre Sosyal İlişkiler ve Ruh Sağlığı alt ölçeğinden aldıkları puanlar ile ASD-Aİ ölçeğinden puanlar aldıkları arasında olumlu ilişki bulunmuştur. Bu bulgular araştırmanın üçüncü amacında ifade edilen sonuçlarla örtüşmektedir.

Çizelge 3.20'de görüldüğü üzere aile yanında kalan kız öğrencilerin ASD-Aİ ölçeğinden aldıkları puanlar ile OBIÖ Sosyal İlişkiler alt ölçeği puanları yüksek ve olumlu bir ilişki göstermiştir. Çizelge 3.21'de görüldüğü gibi aile yanında kalan erkek öğrencilerin ise ASD-Aİ ölçeğinden aldıkları puanlar ile OBIÖ Aile İlişkileri alt ölçeğinden aldıkları puanlar olumlu ve yüksek korelasyon göstermiştir.

Arkadaşlardan alınan sosyal destek ile benlik saygısı arasındaki ilişki Çizelge 3.18'de görüldüğü gibi yurtta kalan kız öğrencilerin ASD-AR ölçeğinden aldıkları puanlar ile OBIÖ Sosyal İlişkiler alt ölçeğinden alınan puanlar arasında yüksek ve olumlu ilişki bulunmuştur. En düşük ilişkiyi ASD-AR ölçek puanları ile OBIÖ Cinsel tutumlar alt ölçeği puanları arasında görülmüştür. Çizelge 3.19'da yurtta kalan erkek öğrencilerin ASD-AR ölçeğinden aldıkları puanlar ile OBIÖ Sosyal İlişkiler ve Başetme gücü alt ölçeği puanlar arasında yüksek ve olumlu ilişki bulunmuştur.

Çizelge 3.20'de görüldüğü gibi Aile yanında kalan kız öğrenciler ASD-AR ölçeğinden aldıkları puanlar ile OBIÖ Sosyal İlişkiler ve Ruh Sağlığı alt ölçeği puanları arasında yüksek ve olumlu bir ilişki saptanmıştır. Çizelge 3.20'de görüldüğü gibi Aile yanında kalan erkek öğrencilerin ASD-AR

ölçeğinden aldıkları puanlar ile OBIÖ Sosyal İlişkiler alt ölçeği puanları arasında yüksek bir ilişki görülmüştür. En düşük ilişki değerini ASD-AR ölçeği puanları ile OBIÖ Bireysel Değerler alt ölçeği puanları vermiştir.

Buraya kadar edinilen bulguları özetleyecek olursak, kız ve erkek öğrenciler arasında ana babadan alınan sosyal destek açısından fark bulunmuştur. Erkek öğrencilerin, kız öğrencilere göre daha fazla sosyal destek algıladıkları görülmüştür. Bu sonuç amaç kısmında belirtilen beklentileri destekler niteliktedir. İkamet türü değişkenin öğrencilerinin sosyal destek alanında OBIÖ Sosyal İlişkiler alt ölçeğinden alınan puanlar arasında bir etkisi olduğu görülmüştür. Bu sonuç dışında ikamet türü değişkeninin sosyal destek alanında bir farklılık yaratabileceği ilişkin beklentimiz gerçekleşmemiştir.

Erkek öğrencilerin aldıkları puan ortalamalarının kızların aldıkları puan ortalamalarından yüksek çıkması erkek denek sayısının daha az olmasından kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca ana-baba-çocuk arasındaki duygusal iletişim onların gençlik ve genç yetişkinlik dönemlerindeki özgüvenlerini etkilemektedir. Olumlu-duygusal etkileşim uzun soluklu bir psikolojik kazanç sağlamaktadır. Gençlere anne-babaların verdiği özgüven yirmi beş-otuz beş yaşlarına kadar sürer. Bu sürecin, bu çalışmadaki deneklerin içinde bulunduğu yaş süreci olması açısından ana-babadan alınan sosyal desteğin, arkadaşlardan alınan sosyal desteğe göre daha önem kazanmıyor olması olabilir.

Bu araştırma Ankara'da bulunan bazı devlet üniversitelerin öğrencilerine uygulanmıştır. Konuyla ilgili yapılacak daha sonraki araştırmaların özel üniversitelerin öğrencilerini de kapsamaması önemlidir.

Bu araştırmanın diğer bir sınırlılığı denek grubu sayısının azlığıdır. Yapılacak konuyla ilgili araştırmaların bu durumu göz önüne alması önemlidir.

ÖZET

Bu çalışmada, Ankara'da bulunan çeşitli üniversitelerin, kız ve erkek öğrencilerinin aileden ve arkadaşlardan algıladıkları sosyal desteğin, öğrencilerin benlik-saygısı ile ilişkili olup olmadığına bakılmıştır. Araştırmaya 201 denek katılmıştır. Deneklerin 124'ü kız, 77'si erkektir. Kız ve erkek öğrenciler, yurтта ve aile yanında kalanlar olarak iki örneklem grubuna ayrılmıştır. Çalışmanın bulguları, Aileden Algılanan Sosyal Destek Ölçeği puanlarıyla, Offer Benlik İmgesi ölçeğine Aile İlişkileri alt ölçeğinden alınan puanlar arasında anlamlı ve yüksek bir ilişki olduğunu göstermiştir. Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek Ölçeği puanlarıyla Offer Benlik İmgesi Ölçeğinin Sosyal İlişkiler alt ölçeğinden alınan puanlar arasında anlamlı bir yüksek bir ilişki bulunmuştur. Sonuçlar en fazla sosyal destek algılanan kaynağın aile olduğunu göstermiştir. Çalışmanın bulguları cinsiyetin sosyal destek algılamasına ilişkin olarak önemli bir rolü olduğunu göstermiştir. Bulgular, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre sosyal destek algılamalarına daha fazla önem verdiklerini ortaya koymuştur. Bu sonuç erkek üniversite öğrencilerinin ailelerinden daha çok maddesel sosyal destek istiyor olmalarına bağlanmıştır.

Anahtar Sözcük : Sosyal Destek, Benlik Saygısı

ABSTRACT

In this research, it is analysed whether the social support that male and female students who are from various universities in Ankara, perceive from their family and friends are related with the students self esteem or not. 201 subjects attended to the research. This subjects consist of 124 females and 77 males. Female and male students are divided into two sample groups. In one group there are students who live hostel and the other group consists of students who live in their houses. The finding of the research showed that the scale of the Offer Self Image significantly and highly related with the points obtained from the sub-scale of Family Relations. It is found that there is a significant and high relation between the scale points of the Social Support Perceived from Friends and the points from Social Relations sub-scale of Offer Self Image Scale. The result show that the source from which the most social support is perceived is the family. The findings of the study showed that that the sex of the person does not has an important role for the perception of social support. The finding presented that male students give importance to social social support perception more than female students to. This conclusion is interpreted as male university students want more material social support.

Keywords : Social Support, Self – Esteem

KAYNAKÇA

- Allen, T.D. (1999). Newcomer Socialization and Stress : Formal Peer Relationships as a Source of Support. Journal of Vocational Behavior, 54, 453-470.
- Asendorf, J.B. & Van Aken, M.G. (1997). Support By Parents. Classmates, Friends and Siblings in Preadolescence : Covariation and Compensation Across Relationships. Journal of Social and Personal Relationships, 14,79-93.
- Baltaş, Z. (1984). Kavram olarak Stres, Pedagoji Dergisi, 2, 211-220, İstanbul.
- Baltaş, Z. (1998). Stres ve Sağlık . IX . Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları (18-20 Eylül 1996). Ankara : Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Baumeister, R., Smart, L.,& Baden, J. (1996). Relation of threatened egotism to violence and aggression : The dark side of high self-estem. Psychological Review, 103, 5-33.
- Branden, N. (1969). The Psychology of Self-Esteem a New Concept of Man's Psychological Nature. Los Angeles : Nash Publishing Corporation.
- Bowlby, C. (1969). Attachment and loss. New York. Basic Books.
- Carver, S.C. & Scheler, M.F. (1988). Perspectives on Personality, Needham Heighs : Allyn and Bacon Inc.
- Cohen, S. & Wills, T.A. (1985). Stress, Social Support, and the Buffering Hypothesis. Psychological Bulletin, 98, 310-357.

- Coopersmith, S. (1966). Scientific American Frontiers of Psychological readings from scientific American. Selected and introduced. San Francisco. W.H. Freeman.
- Crocker, J. & Major, B. (1989). Social Stigma and Self-Esteem : the Self-Protective and Properties of Stigma. Psychological Review, 96,608-630.
- Elal, G. & Krepsi, M. (1999). Life Events, Social Support and Depression in Haemodialysis Patients. Journal of Community & Applied Social Psychology, 9, 23-33.
- Epstein, S. (1973). The Self-Concept revisited or a theory of a theory. American Psychologist, 28, 405-416.
- Feshbach, S. & Weiner, b. (1986). Personality, Los Angeles : University of California Press.
- Güngör, D. (1996). Turkish University Students' Relationships with their Friends and Families; Social Support, Satisfaction and Loneliness. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Harter, S. (1983). Developmental perspectives on the self-system. Handbook of Child Psychology : Social and personality development. New York : Wiley.
- Harper, J. F. & Marshall, E. (1991). Adolescents Problems and Their Relationship to Self-Esteem. Adolescence, 26, 799-808.

- Hewstone, M. & Stroebe, W. (1996). Introduction to Social Psychology,
London : Oxford Blackwell.
- Hjell, L.A. & Ziegler, D.J. (1981). Personality Theories Basic Assumptions.
Research and Application. New York : McGraw – Hill Publishing
Company.
- Hurre, T.M., Komulainen, E.J & Aro, H.M. (1999). Social Support and Self-
Esteem Among Adolescents with Visual Impairments. Journal of
Visual Impairment & Blindness, 26-41.
- Hutchison, C. (1999). Social Support : factors to consider when designing
studies that measure social support. Journal of Advanced Nursing, 29,
1520-1526.
- Jex, S.M. & Elacqua, T.C. (1999). Self-esteem as a moderator : A comparison
of global and organization-based measures. Journal of Occupational
and Organizational Psychology, 72, 71-81.
- Kunkel, A.W. & Burleson, B.R. (1999). Assessing Explanations for Sex
Differences in Emotional Support : A Test of the Different Cultures and
Skill Specialization Accounts. Human Communication Research, 25,
307-340.
- Leory, M. R.(1996). Self-Presentation, Impression, Management and
Interpersonal Behavior. New York : Harper Collins Publishers.

- Lepore, S.J. & Evans, G.W. & Schneider, M.K. (1991). Dynamic Role of Social Support in the Link between Chronic Stress and Psychological Distress. Journal of Personality and Social Psychology. 61, 899-909.
- Maslow A.H. (1970). Motivation and personality. New York. Harper & Row.
- Maşrabacı, S.T. (1989). Yurttan kalan ve kalmayan üniversite öğrencilerinin ruh sağlığını etkileyen psikolojik faktörler. Üniversite Gençliğinde Uyum Sorunları Sempozyumu Bilimsel Çalışmaları (22-24 Kasım 1989). Ankara : B.Ü. Psikolojik Danışma ve Araştırma Merkezi, 173-176.
- Mireault, M.& De Man, A.F. (1996). Sütçidal İdeation Among The Elderly : Personal Variables, Stress and Social Support. Social Behavior and Personality, 24, 385-392.
- Olson, E.A. (1982). Duofocal family structure and alternative model of husband-wife relationship. In Ç. Kağıtçıbaşı (Ed.), Sex Roles Family and Community in Turkey. Bloomington : Indiana University Press.
- Özgüven, E. (1990). Yurttan kalan üniversite öğrencilerinin sağlık ve psikolojik sorunları. V. Ulusal Psikolojik Kongresi – Seminer Dergisi. 8, İzmir : Ege Üniversitesi Basımevi, 47-56.
- Özbay, Y. (1998). Üniversite Öğrencilerinin Problem Alanları ile Yardım Arama Tutumları Arasında İlişki. IX. Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları (18-20 Eylül 1996). Ankara : Türk Psikologlar Derneği Yayınları.

- Paxton, S.J. & Phythian, K. (1999). Body Image, Self-Esteem, and Health Status and Middle and Later Adulthood. Australian Psychologist, 34, 116-121.
- Pope, A. M. & McHale, S.M. (1988). Self-Esteem Enhancement with Children and Adolescents. New York : Pergamon Press.
- Reese, H.W. (1996). Advances in Child Development and Behavior. California : Academic Press.
- Ross, L.T., Lutz, C. J. & Lakey, B. (1999). Perceived Social Support and Attributions for Failed Support. PSPB, 25, 896-909.
- Ross, R.D., Marrinan, S., Schatter, S. & Gullone, E. (1999). The Relationship Between Perceived Family Environment and Psychological Wellbeing Mother, Father, and Adolescents Reports. Australian Psychologist, 34, 58-63.
- Salmivalli, C., Kaukiainen, A., Kaistaniemi, L. & Lagerspetz, K.M.J. (1999). Self-Evaluated Self-Esteem, Peer-Educated Self-Esteem, and Defensive Egotism as Predictor of Adolescents Participation in Bullying Situations. PSPB, 25, 1268-1278.
- Sarason, B.R., Pierce, G.R., Shearin, E.N., Sarason, I. G. & Waltz . J. A. (1989). Perceived Social Support and Working Models of Self and Actual Others. Journal of Personality and Social Psychology, 60, 273-278.

- Sarason, B.R., Sarason, I.G., Hocker, T.A. & Basham, R.B. (1999).
Concomitants of Social Support : Social Skills, Physical Attractiveness,
and Gender. Journal of Personality and Social Psychology, 49,469-480.
- Savaşır, I. Şahin, N. H. (1997). Bilişsel – Davranışçı Terapilerde
Değerlendirme : Sık Kullanılan Ölçekler. Ankara : Türk Psikologlar
Derneği Yayınları.
- Schilling, R.F. (1987). Limitations of Social Support. Social Service Review,
19-31.
- Schultz, B. J. & Saklofske, D. H. (1983). Relationships Between Social
Support and Selected Measures of Psychological Well-Being.
Psychological Reports, 53, 847-850.
- Selçuk, Z. (1989). Üniversite öğrencilerinin kendini açma davranışları.
Yayınlanmış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Shumaker, S. A. & Hill, D. R. (1991). Gender Differences in Social Support
and Physical Health. Health Psychology, 10, 102-111.
- Söllner, W., Zschocke, I., Zingg-Schir, M., Stein, B. Rumpold, G., Fritsch,
P. & Augustin, M. (1999). Interactive Patterns of Social Support and
Individual Coping Strategies in Melanoma Patients and Their
Correlations with Adjustment to Illness. Psychosomatics, 40, 239-250.
- Stinson, K. (1991). Adolescents, Family and Friends Social Support After
Parents' Divorce or Remarriage. New York : Praeger Publishers.

- Turner, G. (1999). Peer Support and Young Peoples Health. Journal of Adolescence, 22, 567-575
- Ünsal, P. (1998). Bir İş Ortamında Algılanan Sosyal Desteğin İşlevlerine, Kaynaklarına, Cinsiyet ve Mesleğe Göre İncelenişi. IX. Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları (18-20 Eylül 1996). Ankara : Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Valery, J. H. & O'Connor, P & Jemings, S. (1997). The Nature and Amount of Support College-Age Adolescents Request and Receive from Parents. Adolescence, 32, 323-340.
- Voss, K. & Markiewicz, D. & Doyle, A.B. (1999). Friendship, Marriage and Self-Esteem. Journal of Social and Personal Relationships, 16, 103-12.
- Wall, J., Covell, K., Macintyre, P.D. (1999). Implications of Social Supports for Adolescents' Education and Career for Aspirations. Canadian Journal of Behavioural Science, 31, 63-71.
- Weber, A. L. & Harver, J. H. (1994). Perspectives on Close Relationship. Needham Heighs : Simon & Schuster Inc.
- Wells, L. E. & Marwel, G. (1976). Self-Esteem It's Conceptualization and Measurement. California : Sage Publications.
- Westen, D. (1985). Self and Narcissism, Collectivism and The Development of Morals Society. Cambridge : Cambridge University Press.

Yang, B. & Clum, G. A. (1996). Effects of Early Negative Life Experiences on Cognitive Functioning and Risk For Suicide : A Review. Clinical Psychology Review, 16, 177-195.

Zimbardo, P. G. & Gerring, R. J. (1996). Psychology and Life. New York : Harper Collins Publishers.

EKLER

EK 1

Aşağıda değişik içeriklerde cümleler verilmiştir. Sizden istenilen, herbir ifadenin sizin için ne derece doğru olduğunu, verilen “çok doğru”, “doğru”, “ne doğru, ne değil”, “doğru değil”, “hiç doğru değil” cevap kategorilerinden uygun olanını işaretleyerek belirtmenizdir. Göreceğiniz gibi, bu cümlelerin doğru veya istendik cevapları yoktur. Önemli olan her cümle ile ilgili olarak kendi durumunuzu doğru bir şekilde yansıtmaktır.

- ① Çok doğru   ④ Doğru değil
② Doğru   ⑤ Hiç Doğru Değil
③ Ne doğru, ne değil

1. Arkadaşlarım gerektiğinde bana manen destek olur ..... ① ② ③ ④ ⑤
2. İnsanların çoğu arkadaşlarına benim kendi arkadaşlarıma
olduğumdan daha yakındır ..... ① ② ③ ④ ⑤
3. Arkadaşlarım düşüncelerimi duymaktan hoşlanır ..... ① ② ③ ④ ⑤
4. Arkadaşlarımın sevgi ve yakınlığına güvenirim ..... ① ② ③ ④ ⑤
5. Arkadaşlarımla ben düşündüklerimizi birbirimize açıkça
söyleriz ..... ① ② ③ ④ ⑤
6. Arkadaşlarım kişisel isteklerimi anlayışla karşılar ..... ① ② ③ ④ ⑤
7. Sorunlarımı çözmede arkadaşlarımla yardımını görürüm ..... ① ② ③ ④ ⑤
8. Pekçok şeyimi paylaştığım birkaç arkadaşım var ..... ① ② ③ ④ ⑤
9. Arkadaşlarıma sırlarımı açtığımda kendimi huzursuz
hissederim. .... ① ② ③ ④ ⑤

10. Arkadaşlarımın, onların düşüncelerin ters gelen birşey yaptığımda beni yargılayıp suçlamayacaklarını bilirim ..... (1) (2) (3) (4) (5)
11. Bir sorunum olduğunda arkadaşlarıma anlatmaktansa içime atmayı yeğlerim..... (1) (2) (3) (4) (5)
12. Arkadaşlarım, sorunlarım olduğunda onları daha tarafsızca ve açık bir şekilde görmemi sağlarlar ..... (1) (2) (3) (4) (5)
13. Beni iyi ve kötü yanlarımla olduğum gibi kabul eden arkadaşlarım var ..... (1) (2) (3) (4) (5)
14. Nasıl davranacağım ya da ne yapacağım konusunda arkadaşlarımdan yararlı fikirler alırım..... (1) (2) (3) (4) (5)
15. En kişisel konularımı konuşabileceğim arkadaşlarım var ..... (1) (2) (3) (4) (5)
16. Arkadaşları tarafından sevilen bir insanım..... (1) (2) (3) (4) (5)
17. Arkadaşlarım, kendimi sıkıntılı hissettiğim zamanlarda beni neşelendirmek için ellerinden geleni yaparlar ..... (1) (2) (3) (4) (5)
18. Önemli kararlar vermem gerektiğinde danışabileceğim arkadaşlarım var (1) (2) (3) (4) (5)
19. Her konuda bilgi alışverişinde bulunabileceğim arkadaşlarım var ..... (1) (2) (3) (4) (5)
20. Ben uzaktayken arkamda bıraktığım işleri halletmesini çekinmeden isteyebileceğim bir arkadaşım yok..... (1) (2) (3) (4) (5)
21. Arkadaşlarım, önemli kararlar vermek durumunda kaldıklarında görüş ve tavsiyelerime önem verirler ..... (1) (2) (3) (4) (5)
22. Acil bir durumda ödünç para isteyebileceğim arkadaşım yok ..... (1) (2) (3) (4) (5)
23. Arkadaşlarım, ihtiyacım olduğunda bana yardımcı olabilmek için zaman ve enerjilerini çekinmeden sarf ederler..... (1) (2) (3) (4) (5)

24. Beceri gerektiren işlerde bana yardımcı olmalarını isteyebileceğim arkadaşlarım var..... (1) (2) (3) (4) (5)
25. Yetenek ve becerilerime hayranlık duyan arkadaşlarım var ..... (1) (2) (3) (4) (5)
26. İşlerin üstüme fazla bindiğini hissettiğimde sorumluluklarımın bir kısmını benim yerine seve seve yüklenecek arkadaşlarım var..... (1) (2) (3) (4) (5)
27. Arkadaşlarım sağlığımla yakından ilgilenirler ..... (1) (2) (3) (4) (5)
28. Arkadaşlarım benimle gurur duyduklarını her fırsatta dile getirirler ..... (1) (2) (3) (4) (5)
29. Arkadaşlarım, benim gibi bir arkadaşa sahip oldukları için şanslı olduklarını söylerler ..... (1) (2) (3) (4) (5)
30. Zor anlarımda beni yalnız bırakmayacak arkadaşlarım var ..... (1) (2) (3) (4) (5)
31. Daha farklı arkadaşlarım olsun isterdim ..... (1) (2) (3) (4) (5)
32. Maddi desteğini benden esirgemeyen arkadaşlarım var..... (1) (2) (3) (4) (5)
33. Arkadaşlarım kendimi geliştirmem için beni teşvik eder..... (1) (2) (3) (4) (5)
34. Doğum günlerimi hep hatırlayıp kutlayan arkadaşlarım var ..... (1) (2) (3) (4) (5)
35. Başka insanların aksine benim hiç bir arkadaşımınla aramda fazla yakın bir ilişki yok ..... (1) (2) (3) (4) (5)
36. Bir şeye ihtiyacım olduğunda arkadaşlarımdan hiç çekinmeden para isteyebilirim. .... (1) (2) (3) (4) (5)
37. Arkadaşlarım beni her konuda destekler ..... (1) (2) (3) (4) (5)
38. Arkadaşlarımın, onların onaylamayacağı birşey yaptıktan ve haklı olduklarını anladıktan sonra bile bana sevgiyle kucak açacaklarını biliyorum (1) (2) (3) (4) (5)
39. Arkadaşlarımla birbirimize çok bağlıyız..... (1) (2) (3) (4) (5)
40. Arkadaşlarım, benim sorumlularıyla ilgilenemeyecek kadar meşguldürler (1) (2) (3) (4) (5)

41. Kendimi bir arkadaş grubuna aitmişim gibi hissetmiyorum ..... (1) (2) (3) (4) (5)
42. Herşeyin üzerime geldiğini hissettiğimde, arkadaşlarım rahatlamam için ellerinden geleni yaparlar ..... (1) (2) (3) (4) (5)
43. Zorluklarla karşılaştığımda arkadaşlarım, başa çıkabilmem için bana her zaman güç verirler..... (1) (2) (3) (4) (5)
44. Yanında kendimi güvende hissedebildiğim birkaç arkadaşım var ..... (1) (2) (3) (4) (5)
45. Arkadaşlarımın, işlerime fazlasıyla burunlarını soktuklarını düşünüyor ve bundan rahatsız oluyorum ..... (1) (2) (3) (4) (5)
46. Arkadaşlarımın maddi-manevi desteği olmasaydı ne yapardım bilmiyorum..... (1) (2) (3) (4) (5)
47. Arkadaşlarımın hiçbiri benim ne düşündüğümle veya ne hissettiğimle gerçekten ilgilenmiyor ..... (1) (2) (3) (4) (5)

EK 2

Aşağıda değişik içeriklerde cümleler verilmiştir. Sizden istenilen, her bir ifadenin sizin için ne derece doğru olduğunu, verilen “çok doğru”, “doğru”, “ne doğru, ne değil”, “doğru değil”, “hiç doğru değil” cevap kategorilerinden uygun olanını işaretleyerek belirtmenizdir. Göreceğiniz gibi, bu cümlelerin doğru veya istedik cevapları yoktur. Önemli olan her cümle ile ilgili olarak kendi durumunuzu doğru bir şekilde yansıtmaktır.

- ① Çok doğru   ④ Doğru değil
② Doğru   ⑤ Hiç Doğru Değil
③ Ne doğru, ne değil

1. Ailem gerektiğinde bana manen destek olur ..... ① ② ③ ④ ⑤
2. İnsanların çoğu ailesine benim kendi aileme olduğumdan daha yakındır... ① ② ③ ④ ⑤
3. Ailem düşüncelerimi duymaktan hoşlanır..... ① ② ③ ④ ⑤
4. Ailemin sevgi ve yakınlığına güvenirim. .... ① ② ③ ④ ⑤
5. Ailemle ben düşündüklerimizi birbirimize açıkça söyleriz..... ① ② ③ ④ ⑤
6. Ailem kişisel isteklerimi anlayışla karşılar ..... ① ② ③ ④ ⑤
7. Sorunlarımı çözmede ailemin yardımını gördüm..... ① ② ③ ④ ⑤
8. Ailemde pek çok şeyimi paylaşıyorum ..... ① ② ③ ④ ⑤
9. Aileme sırlarımı açtığımda kendimi huzursuz hissedirim ..... ① ② ③ ④ ⑤
10. Ailemdeliklerin, onların düşüncelerine ters gelen birşey yaptığımda
beni yargılayıp suçlamayacaklarını bilirim ..... ① ② ③ ④ ⑤
11. Bir sorunum olduğunda aileme anlatmaktansa içine atmayı yeğlerim..... ① ② ③ ④ ⑤

12. Ailem, sorunlarım olduğunda onları daha tarafsızca ve açık bir şekilde görmemi sağlar..... (1) (2) (3) (4) (5)
13. Ailem beni iyi ve kötü yanlarımla olduğum gibi kabul eder..... (1) (2) (3) (4) (5)
14. Nasıl davranacağım ya da ne yapacağım konusunda ailemin fertlerinden yararlı fikirler alırım..... (1) (2) (3) (4) (5)
15. Ailemde en kişisel konularımı konuşacağım birileri var..... (1) (2) (3) (4) (5)
16. Ailem tarafından sevilirim. .... (1) (2) (3) (4) (5)
17. Ailem, kendimi sıkıntılı hissettiğim zamanlarda beni neşelendirmek için elinden geleni yapar ..... (1) (2) (3) (4) (5)
18. Ailemde önemli kararlar vermem gerektiğinde danışabileceğim birileri var ..... (1) (2) (3) (4) (5)
19. Ailemde her konuda bilgi alışverişinde bulunabilirim ..... (1) (2) (3) (4) (5)
20. Ailemde, ben uzaktayken arkamda bıraktığım işleri halletmesini isteyebileceğim kimse yok..... (1) (2) (3) (4) (5)
21. Ailemdelikiler, önemli kararlar vermek durumunda kaldıklarında görüş ve tavsiyelerime önem verirler..... (1) (2) (3) (4) (5)
22. Ailemde, acil bir durumda ödünç para isteyebileceğim kimse yok..... (1) (2) (3) (4) (5)
23. Ailemdelikiler, ihtiyacım olduğunda, bana yardımcı olabilmek için zaman ve enerjilerini çekinmeden sarf ederler..... (1) (2) (3) (4) (5)
24. Ailemde beceri gerektiren işlerde bana yardımcı olmalarını isteyebilirim (1) (2) (3) (4) (5)
25. Ailem, yetenek ve becerilerime hayranlık duyar..... (1) (2) (3) (4) (5)
26. Ailemde, işlerin üstüme fazla bindiğini hissettiğimde sorumluluklarımın bir kısmını benim yerime seve seve yüklenecek birileri var ..... (1) (2) (3) (4) (5)

27. Ailem sağlığımla yakından ilgilenir..... (1) (2) (3) (4) (5)
28. Ailem benimle gurur duyduğunu her fırsatta dile getirir..... (1) (2) (3) (4) (5)
29. Ailem dekiler benim gibi bir çocuğa sahip oldukları için şanslı olduklarını söylerler ..... (1) (2) (3) (4) (5)
30. Ailem zor anlarımda beni yalnız bırakmaz ..... (1) (2) (3) (4) (5)
31. Daha farklı bir ailem olsun isterdim..... (1) (2) (3) (4) (5)
32. Ailem maddi desteğini benden esirgemez..... (1) (2) (3) (4) (5)
33. Ailem kendimi geliştirmem için beni teşvik eder. .... (1) (2) (3) (4) (5)
34. Ailem doğum günlerimi hep hatırlayıp kutlar ..... (1) (2) (3) (4) (5)
35. Başka insanların aksine benim, ailemle aramda fazla yakın bir ilişki yok (1) (2) (3) (4) (5)
36. Bir Şeye ihtiyacım olduğunda ailemden hiç çekinmeden para isteyebilirim. .... (1) (2) (3) (4) (5)
37. Ailem beni her konuda destekler..... (1) (2) (3) (4) (5)
38. Ailemdekilerin, onların onaylamayacağı birşey yaptıktan ve haklı olduklarını anladıktan sonra bile, bana sevgiyle kucak açacaklarını biliyorum..... (1) (2) (3) (4) (5)
39. Aile olarak birbirimize çok bağlıyız..... (1) (2) (3) (4) (5)
40. Ailem, , benim sorumlarımla ilgilenemeyecek kadar meşguldürler..... (1) (2) (3) (4) (5)
41. Kendimi bir aileye aitmişim gibi hissetmiyorum ..... (1) (2) (3) (4) (5)
42. Her Őeyin üzerime geldiğini hissettiğimde, ailem rahatlamam için ellerinden geleni yapar ..... (1) (2) (3) (4) (5)
43. Zorluklarla karşılaştığımda ailem başa ıkabilmem için bana her zaman g verir..... (1) (2) (3) (4) (5)

44. Ailemin yanında kendimi güvende hissederim ..... ① ② ③ ④ ⑤

45. Ailedekilerin, işlerime fazlasıyla burunlarını soktuklarını düşünüyor

ve bundan rahatsız oluyorum ..... ① ② ③ ④ ⑤

46. Ailemin maddi-manevi desteği olmasaydı ne yapardım, bilmiyorum..... ① ② ③ ④ ⑤

47. Ailemde hiç kimse, benim ne düşündüğümle veya ne hissettiğimle

gerçekten ilgilenmiyor ..... ① ② ③ ④ ⑤

EK 3

Lütfen aşağıdaki her cümleyi dikkatle okuduktan sonra her ifadenin yanındaki kutulardan size en uygun olan birisinin içine (x) işareti koyunuz. Lütfen sadece bir seçeneği işaretleyiniz.

① Bana çok doğru	④ Bana pek uygun değil
② Bana uygun	⑤ Bana çoğunlukla uygun değil
③ Bana biraz uygun	⑥ Bana hiç uygun değil

1. Başka insanlarla birlikteyken birinin benimle alay edeceğinden korkarım. ① ② ③ ④ ⑤
2. Anne ve babamın gelecekte benimle gurur duyacaklarını sanıyorum..... ① ② ③ ④ ⑤
3. Sırf "zevk olsun" diye birisine zarar vermeye kalkmam..... ① ② ③ ④ ⑤
4. Kolay tepem atar ..... ① ② ③ ④ ⑤
5. Annem ve babam hep başkasının (örneğin kardeşlerimden birinin tarafını tutarlar ..... ① ② ③ ④ ⑤
6. Karşı cinsten akranlarım beni sıkıcı bulur..... ① ② ③ ④ ⑤
7. Kendimi genellikle gergin hissediyorum ..... ① ② ③ ④ ⑤
8. Genellikle pikniklerde veya arkadaş toplantılarında kendimi bir yabancı gibi hissederim..... ① ② ③ ④ ⑤
9. Ailem, gelecekte benim yüzümden hayal kırıklığına uğrayacak..... ① ② ③ ④ ⑤
10. Zaman zaman pek kontrol edemediğim ağlama veya gülme nöbetlerine tutulurum..... ① ② ③ ④ ⑤
11. Eğer, kafama koyarsam öğrenemeyeceğim hiçbir şey yok gibidir..... ① ② ③ ④ ⑤

12. Genellikle babamın hiçbir işe yaramadığını düşünüyorum..... (1) (2) (3) (4) (5)
13. Çoğu zaman kafam karmakarışıktır ..... (1) (2) (3) (4) (5)
14. Kendimi tanıdığım insanların çoğundan daha aşağı hissediyorum ..... (1) (2) (3) (4) (5)
15. Annemi ve babamı anlamak benim için mümkün değil..... (1) (2) (3) (4) (5)
16. Olaylar üzerinde düşünüp, onları sıraya koyup, bir anlam çıkarmaya çalışmakla uğraşmam..... (1) (2) (3) (4) (5)
17. Geçen yıl sağlığım beni çok endişelendirdi ..... (1) (2) (3) (4) (5)
18. Açık saçık şakalar bazen komik olur..... (1) (2) (3) (4) (5)
19. Kendi hatam olmayan şeylerden ötürü bile çoğunlukla kendimi suçlarım (1) (2) (3) (4) (5)
20. Cinsel organlarım normal büyüklüktedir ..... (1) (2) (3) (4) (5)
21. Genellikle mutluyum..... (1) (2) (3) (4) (5)
22. Eleştirileri kırılmadan kabul edebilirim ..... (1) (2) (3) (4) (5)
23. Bazen kendimden öyle utanırım ki, hemen bir köşeye saklanıp ağlamak isterim..... (1) (2) (3) (4) (5)
24. Gelecekte mesleğimden gurur duyacağımdan eminim..... (1) (2) (3) (4) (5)
25. Duygularım kolayca incinir..... (1) (2) (3) (4) (5)
26. Arkadaşlarımdan birinin başına çok kötü bir iş geldiğinde ben de üzülürüm ..... (1) (2) (3) (4) (5)
27. Kendimin de hatalı olduğunu bilsem bile suçu başkasına yüklerim ..... (1) (2) (3) (4) (5)
28. Gelecekteki halimi gözümün önünde canlandırırdığımda bu, beni tatmin etmiyor..... (1) (2) (3) (4) (5)
29. Çoğu zaman kendimi duygusal yönden boş hissediyorum..... (1) (2) (3) (4) (5)
30. Çalışmak yerine aylıklık etmeyi tercih ederim..... (1) (2) (3) (4) (5)

31. Her zaman doğru söylemek hiç de gerekli değildir..... (1) (2) (3) (4) (5)
32. Rekabetçi bir toplum içinde yaşıyoruz ve ben bundan korkmuyorum ..... (1) (2) (3) (4) (5)
33. Annem ve babam genellikle iyi geçinirler ..... (1) (2) (3) (4) (5)
34. Başka insanların benden pek hoşlanmadıklarını düşünüyorum ..... (1) (2) (3) (4) (5)
35. Yeni arkadaşlıklar kurmakta çok zorluk çekerim..... (1) (2) (3) (4) (5)
36. Çok fazla huzursuzum..... (1) (2) (3) (4) (5)
37. Bazen beni kızdırsa da, annem ve babamın disiplinli olmasını doğru buluyorum..... (1) (2) (3) (4) (5)
38. Bir başka insanla birlikte çalışmaktan hiç hoşlanmam..... (1) (2) (3) (4) (5)
39. Bedenimin dış görüntüsünden gurur duyuyorum ..... (1) (2) (3) (4) (5)
40. Zaman zaman gelecekte ne tür bir iş yapacağımı diye düşünürüm ..... (1) (2) (3) (4) (5)
41. Baskı (Stres) altındayken bile ben sakin kalmayı becerebilirim ..... (1) (2) (3) (4) (5)
42. İleride, bir aile kurduğumda bu ailenin bazı açılardan kendi aileme benzeyeceğini düşünüyorum..... (1) (2) (3) (4) (5)
43. Yaşamaya devam etmektense, ölmenin daha iyi olacağını sık sık düşünüyorum..... (1) (2) (3) (4) (5)
44. Yeni arkadaşlıklar kurmak bana çok zor gelir..... (1) (2) (3) (4) (5)
45. Hayatımın kalan kısmında, bir işte çalışmaktansa başkaları tarafından geçindirilmek isterim ..... (1) (2) (3) (4) (5)
46. Ailede kararlar verilirken benim de söz hakkım olduğunu hissederim.. (1) (2) (3) (4) (5)
- 47 Yanlışlarımın düzeltilmesini dert etmem, çünkü bundan yeni bir şey öğrenebilirim..... (1) (2) (3) (4) (5)
48. Kendimi çok yalnız hissediyorum..... (1) (2) (3) (4) (5)

49. Kendim bir şeyler elde ediyorsam, davranışlarımın başkalarını nasıl etkileyeceği beni ilgilendirmez..... (1) (2) (3) (4) (5)
50. Yaşamayı seviyorum..... (1) (2) (3) (4) (5)
51. Ruh durumumda büyük bir iniş çıkış yoktur..... (1) (2) (3) (4) (5)
52. İyi yapılmış bir iş bana zevk verir..... (1) (2) (3) (4) (5)
53. Annem ve babam bana karşı genellikle sabırlıdır ..... (1) (2) (3) (4) (5)
54. Beğendiğim insanları taklit etmek zorundaymışım gibi geliyor ..... (1) (2) (3) (4) (5)
55. Kendi çocuklukları mutsuz geçmişse, anne babalar çok sıklıkla çocukları anlamazlar ..... (1) (2) (3) (4) (5)
56. Yaşlılarımla beraber olmaktansa, yalnız olmayı tercih ederim ..... (1) (2) (3) (4) (5)
57. Bir şeyi yapmaya karar verince, muhakkak yaparım ..... (1) (2) (3) (4) (5)
58. Kızların, oğlanların (karşı cinsin) beni çekici bulduklarını düşünüyorum (1) (2) (3) (4) (5)
59. Başkalarından öğreneceğim çok şey olduğunu hissediyorum..... (1) (2) (3) (4) (5)
60. Seks filmlerine gitmem ..... (1) (2) (3) (4) (5)
61. Sürekli olarak bir şeyden ürktüyorum..... (1) (2) (3) (4) (5)
62. Çok sıklıkla “Hiç de olmak istediğim gibi biri değilim.” diye düşünürüm (1) (2) (3) (4) (5)
63. Elimden geldiğince arkadaşlarıma yardım etmeyi severim..... (1) (2) (3) (4) (5)
64. Yeni bir durumla karşılayacağımı bilirim, o durum hakkında önceden, mümkün olduğu kadar çok bilgi toplamaya çalışırım ..... (1) (2) (3) (4) (5)
65. Genellikle, kendimi evde bir fazlalık gibi hissediyorum..... (1) (2) (3) (4) (5)
66. Eğer başkaları benimle aynı fikirde olmaz, beni desteklemezlerse, fena halde canım sıkılır..... (1) (2) (3) (4) (5)
67. Anne babamdan birisini diğerinden çok daha fazla seviyorum..... (1) (2) (3) (4) (5)

68. Başka insanlarla birlikte olmak hoşuma gider ..... (1) (2) (3) (4) (5)
69. Eğer bir konuda başarısız olursam, tekrar başarısız olmamak için neler yapabileceğimi anlamaya çalışırım ..... (1) (2) (3) (4) (5)
70. Genellikle kendimi çirkin hisseder, çekici olmadığımı düşünürüm ..... (1) (2) (3) (4) (5)
71. Cinsel konularda kendimi geri (cahil ve tecrübesiz) hissediyorum ..... (1) (2) (3) (4) (5)
72. Hiç boş durmadığım halde işlerimi bir türlü bitiremiyorum ..... (1) (2) (3) (4) (5)
73. Diğer insanlar bana baktıklarında, herhalde vücudumun pek iyi gelişmemiş olduğunu düşünüyorlardır ..... (1) (2) (3) (4) (5)
74. Annem ve babam benden utanıyorlar ..... (1) (2) (3) (4) (5)
75. Gerçek olanla hayal ürünü olanı birbirinden ayırabileceğime inanıyorum (1) (2) (3) (4) (5)
76. Cinsel konuları düşünmek ve konuşmak beni ürkütür ..... (1) (2) (3) (4) (5)
77. Kendimi güçlü ve sağlıklı hissediyorum ..... (1) (2) (3) (4) (5)
78. Üzgün olduğum zaman bile iyi bir fıkraya gülebilirim ..... (1) (2) (3) (4) (5)
79. Genellikle vaktimin çoğunu evden uzak geçirmeye çalışıyorum ..... (1) (2) (3) (4) (5)
80. Hayatı, çözümünü olmayan sonsuz sayıda problemler dizisi olarak görüyorum ..... (1) (2) (3) (4) (5)
81. Kendi kararlarımı verecek yetenekte olduğum hissediyorum ..... (1) (2) (3) (4) (5)
82. Yıllardır anne ve babama kin besliyorum ..... (1) (2) (3) (4) (5)
83. Gelecekte, kendi sorumluluklarımı üstlenmeyi beceremeyeceğimden eminim ..... (1) (2) (3) (4) (5)
84. Hiçbir yeteneğimin olmadığını düşünüyorum ..... (1) (2) (3) (4) (5)
85. Başıma geleceğinden emin olduğum bir olayla nasıl başa çıkabileceğim konusunda önceden hazırlık yapmam (Başıma geldikten sonra düşünürüm) . (1) (2) (3) (4) (5)

86. Annem ve babam genellikle benden memnundurlar ..... (1) (2) (3) (4) (5)
87. Yeni arkadaşlıklar kurmakta fazla zorluk çekmem ..... (1) (2) (3) (4) (5)
88. Zor meseleleri çözmeye çalışmaktan zevk almam ..... (1) (2) (3) (4) (5)
89. Okul ve ders çalışmak benim için pek önemli değil ..... (1) (2) (3) (4) (5)
90. Cinsel yaşantıları zevk verici buluyorum ..... (1) (2) (3) (4) (5)
91. Genellikle annemin hiçbir işe yaramadığını düşünürüm ..... (1) (2) (3) (4) (5)
92. Karşı cinsten bir arkadaşımın olması benim için önemlidir ..... (1) (2) (3) (4) (5)
93. Kalleslik yapan kişilerle ahbaplığımın olmasını istemem ..... (1) (2) (3) (4) (5)
94. İnsan kendi geleceğiyle ilgili olarak biraz endişe duyarsa, geleceğini
daha iyi bir duruma getirebilir ..... (1) (2) (3) (4) (5)
95. Cinsel konular sık sık aklıma gelir ..... (1) (2) (3) (4) (5)
96. Kendimi genellikle kontrol altında tutarım ..... (1) (2) (3) (4) (5)
97. Katıldığım eğlence ve arkadaş toplantılarının çoğundan zevk alırım ..... (1) (2) (3) (4) (5)
98. Sebebini anlayamadığım korkularım pek fazla yoktur ..... (1) (2) (3) (4) (5)
99. Kendimi sıklıkla hüzünlü, kederli hissedirim ..... (1) (2) (3) (4) (5)

EK-4

Çizelge 3.18 : Yurttta kalan kız öğrencilerin Aile ve arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek Ölçeği Puanları ile OBIÖ ölçek puanları arasındaki ilişki

Alt ölçekler	Ana babadan algılanan Sosyal Destek Puanı	Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek Puanı
Aile İlişkileri	.6163	.2615
Dürtü Kontrol	.3686	.3202
Cinsel Tutumlar	-.0043	.2054
Bireysel Değerler	.4240	.2990
Başetme Gücü	.3874	.3520
Beden İmgesi	.2378	.2164
Duygusal Düzey	.3425	.2993
Çevre Uyumu	.4708	.4114
Meslek ve Eğitim Hed.	.3986	.3695
Sosyal İlişkiler	.3698	.4406
Ruh Sağlığı	.2908	.2860

P<.0572

Çizelge 3.19 : Yurtta kalan erke öğrencilerin Aile ve Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek Ölçeği puanları ile OBİÖ ölçeğinden aldıkları puanları arasındaki ilişki.

Alt ölçekler	Ana babadan algılanan Sosyal Destek Puanı	Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek Puanı
Aile İlişkileri	.5607	.3047
Dürtü Kontrol	.2655	.3002
Cinsel Tutumlar	.2661	.4287
Bireysel Değerler	.11622	.1879
Başatme Gücü	.5989	.5187
Beden İmgesi	.0895	.2353
Duygusal Düzey	.3239	.4795
Çevre Uyumu	.3183	.2815
Meslek ve Eğitim Hed.	.3667	.2968
Sosyal İlişkiler	.4627	.6152
Ruh Sağlığı	.4153	.1862

P<.05

EK-6

Çizelge 3.20 : Aile yanında kalan erke öğrencilerin Aile ve Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek Ölçeği puanları ile OBIÖ ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki ilişki

Alt ölçekler	Ana babadan algılanan Sosyal Destek Puanı	Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek Puanı
Aile İlişkileri	.5288	.3376
Dürtü Kontrol	.2194	.3005
Cinsel Tutumlar	-.183	.3612
Bireysel Değerler	.8117	-.133
Başetme Gücü	.3181	.5235
Beden İmgesi	.2444	-.4966
Duygusal Düzey	.4185	-.4136
Çevre Uyumu	.2903	.5619
Meslek ve Eğitim Hed.	.3309	.283
Sosyal İlişkiler	.4154	.6774
Ruh Sağlığı	.3094	.3899

P<.05

EK-7

Çizelge 3.21 : Aile yanında kalan kız öğrencilerin Aile ve Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek ölçeği puanları ile OBIÖ ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki ilişki

Alt ölçekler	Ana babadan algılanan Sosyal Destek Puan	Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek Puanı
Aile İlişkileri	.6807	.4205
Dürtü Kontrol	-.0994	-.1016
Cinsel Tutumlar	.2084	-.1356
Bireysel Değerler	.1585	.2875
Başetme Gücü	.2094	.1912
Beden İmgesi	.5011	.2351
Duygusal Düzey	.4041	.2176
Çevre Uyumu	.3728	.1797
Meslek ve Eğitim Hed.	.3673	.1365
Sosyal İlişkiler	.4290	.6562
Ruh Sağlığı	.4195	.5488

P<.05

88